

DIALOGAS

2013 m. rugsėjo 12 d.

ISSN 1392-1916

NEPRIKLAUSOMAS SAVAITRAŠTIS

Nr. 33 (1052). Kaina 3,70 Lt

Dvidešimt antrieji leidybos metai

Elenos Tervidytės nuotr.

**Lietuvoje vieši
Tibeto dvasinis lyderis,
Nobelio taikos premijos
laureatas Jo Šventenybė
Dalai Lama XIV**

5 p.

Neprarasti adekvatumo

PSICHOLOGIJA 8 p.

Jei pamoka nepavyko (II)

„Galiu vadinti save zaporožiečiu (seno modelio mokytoja), bet man sunku įsivaizduoti kokybišką pamoką, kurioje nėra rimties bei susikaupimo, nerašomi pažymiai ir mokytojas tėra vaikų draugelis“, – kokybiškos pamokos temą tęsia **Irma Videikaitė**.

POŽIŪRIS 9 p.

Kokia būtų mūsų knyga?

„Man jau seniai atrodo, kad anoniminiai komentarai ne mažiau už oficialius (pasirašytus pavarde) tekstus apibūdina Lietuvos pedagogus“, – prisipažįsta **Stepas Eitminavičius**.

KOLEGA – KOLEGAI 14 p.

Kriterinė vertinimo sistema per valstybinius egzaminus pateikė siurprizų – didžiumos prestižinių gimnazijų abiturientai per privalomąjį lietuvių kalbos ir literatūros egzaminą parodė gerokai prastesnius rezultatus nei pernai. O gal jų negalima lyginti? „Dialogas“ paklausė, ką apie tai mano šių mokyklų lituanistai.

Spausdiname redakcijos laišką mokykloms ir lituanisčių atsakymus.

**Tas ypatingasis lietuvių kalbos
ir literatūros egzaminas: nuomonės, vertinimai**

3, 7 p.

Pradinukas prie kompiuterio: būtinybė ar nesusipratimas?

Kompiuterių naudojimas pamokose nuolat auga. Nors patikinimų, kad jie teigiamai veikia mokinių pasiekimus, yra daug, akivaizdžių įrodymų vis dėlto stinga.

Tad kokią taktiką rinktis pradinio ugdymo organizatoriams? Ar įtraukti kompiuterius į ugdymo procesą?

Vyrauja teigiamas požiūris

Visos šalys vis daugiau lėšų investuoja į informacines technologijas (IT), kaip į mokymo(si) priemonę. Daugelis pedagogų įsitikinę, kad kompiuterių pamokose naudojimas lemia sėkmingesnį mokymo programos įgyvendinimą, kad internetas suteikia mokiniams galimybę įvairiausiškai pažvelgti į mokymąsi, sužadina jų entuziazmą ir norą mokytis, leidžia moky-

tis patiems patinkančiu tempu bei suteikia galimybę naudotis gausiais informaciniais ištekliais.

Be interneto, kaip informacijos šaltinio, kompiuteriai imami naudoti ir kitais auklėjimo, žaidimų, užduočių sprendimo ir žinių taikymo tikslais. Naujos programinės įrangos suteikia mokiniams galimybių kurti savo užduotis ir nagrinėti mokslų subtilybes. Kompiuterinė įranga, skirta modeliavimui ir minčių atvaizda-

vimui, atveria mokiniams visiškai naują pasaulį ir padeda suprasti idėjas, išreikštas jiems artima šnekamąja ir simbolių kalba. Kitaip tariant, vyrauja požiūris, kad kompiuterių naudojimas klasėse turi didelį teigiamą poveikį visų dalykų pasiekimams bet kuriame amžiuje.

Tačiau Tarptautinės švietimo pasiekimų vertinimo asociacijos (*International Association for the Evaluation of Educational Achievement* (IEA) 2011 m. inicijuotų tarptautinių mokinių skaitymo (PIRLS) bei matematikos ir gamtos mokslų (TIMSS) pasiekimų tyrimų rezultatai tokių išvadų vienareikšmiškai daryti neleidžia.

Nukelta į 4 p. ►

Nemokamai – tik į artimiausias mokyklas

Vidurvasarį įsigaliojusi Transporto lengvatų įstatymo 6 str. pataisa numato, kad priešmokyklinio ugdymo ir 1–8 klasių mokinių pavėžėjimas kompensuojamas iki artimiausios atitinkamą bendrojo ugdymo programą vykdančios mokyklos.

Anykščių r. tarybos posėdyje svarstant mokinių ir vaikų globos namų vaikų vežiojimo ir važiavimo išlaidų kompensavimo tvarką, Švietimo skyrius Tarybos narius informavo, kad rajone yra 96 mokiniai, kurie į mokyklas pagal naują įstatymą turėtų važinėti už savo pinigų, nes jie šiuo metu važinėja ne į pačias artimiausias mokyklas. Mero S.Obelevičiaus nuomone, ši įstatymo pataisa vėluoja bent dešimtmetį. „Jei įstatymas būtų priimtas daug anksčiau, mano nuomone, nemerėtų kaimo mokyklos. Dabar tėvai prašo kompensuoti vaikų važinėjimą ir daryti išimtis. Šis klausimas gana sudėtingas“, – sakė meras.

Švietimo skyriaus apskaičiavimu, 96 mokinių vežiojimas ne iki artimiausios mokyklos savivaldybei kainuotų apie 96 tūkst. Lt. Pasak skyriaus vedėjos V.Dičiūnaitės, sprendimą nekompensuoti važiavimo kai kurie aplinkiniai rajonai priėmė be jokių išlygų, tad reiktų priimti ir anykštėnams. Tačiau po netrumpų diskusijų sprendimo priėmimą buvo nutarta atidėti. Politikai sutarė, kad reikia detaliau išanalizuoti kiekvieną atvejį individualiai ir išsiaiškinti, dėl kokių priežasčių minėti 96 moksleiviai važiuoja ne į artimiausią mokyklą, bei suskaičiuoti, kiek lėšų reiktų kompensacijoms. Tarybos narių sprendimu bent iki kito Tarybos posėdžio Anykščių rajono mokiniai ir ne į artimiausias mokyklas važinės nemokamai.

Paskyrė Švietimo skyriaus vadovą

Daugiau kaip pusmetį neužimtos Kretingos r. savivaldybės Švietimo skyriaus vedėjo pareigos atiteko buvusiam vedėjo pavaduotojui ir visą minimą laikotarpį laikinai vedėjo pareigas ėjusiam A.Sungailai. Jis pedagoginį darbą dirba nuo 1977 m.: 20 metų vadovavo mokyklai Šilalės rajone, nuo 1997-ųjų dirba Kretingos r. švietimo skyriuje.

Švietimo skyriaus vedėjo vieta liko laisva po to, kai iš šių pareigų praėjusių metų pabaigoje pasitraukė D.Martišauskienė. Nors šių metų vasario 20 d. buvo paskelbtas konkursas vedėjo pareigoms užimti, tačiau po savaitės jis atšauktas. Įsakymą atšaukti konkursą administracijos direktorius paskelbė atsižvelgęs į savivaldybės tarybos narių siūlymą išsiaiškinti galimybę sujungti administracijos Švietimo ir Kultūros skyrius. Buvo suskaičiuota, jog sujungus du skyrius ir atsisakius vieno vedėjo savivaldybė kasmet sutaupytų apie 40 tūkst. Lt; savivaldybės auditoriams buvo paversta išsiaiškinti, ar nesidubliuoja minėtų skyrių specialistų funkcijos.

Auditoriams padarius išvadą, kad jungti šiuos du skyrius į vieną yra netikslinga, o Valstybės tarnautojų tarnybinės veiklos vertinimo komisijai nusprendus suteikti A.Sungailai valstybės tarnautojo ant-
rą kvalifikacinę klasę ir 14 kategoriją (turėjo 12-ą), jis buvo paskirtas Švietimo skyriaus vedėju.

APKLAUSA

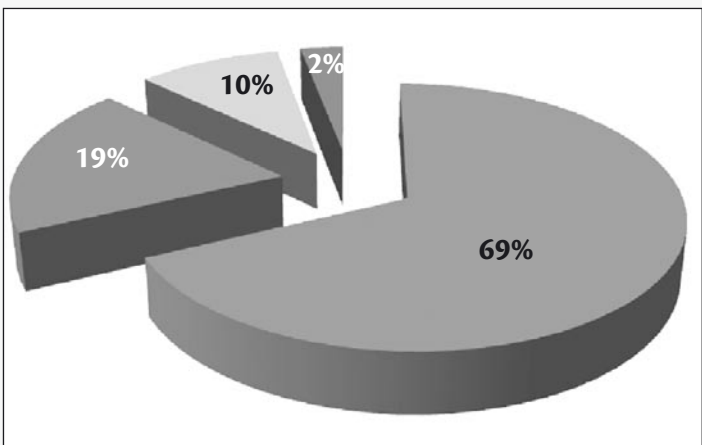
Aukštesnė kartelė verstų pasitempti

Akademiinių pusryčių su Lietuvos studentų sąjungos atstovais metu (09 03) švietimo ir mokslo ministras D.Pavalkis pranešė ketinantis Mokslo ir studijų įstatyme „prastumti“ nuostatas, kad universitetai net į mokamas vietas negalėtų priimti studentų su 2, 3, 4 balais. Tad praėjusią savaitę teiravomės (www.dialogas.com), ką apie tokią perspektyvą mano „Dialogo“ internautai.

Respondentų balsai pasiskirstė šitaip:

- ✓ Pritariu: tai vers jaunimą pasitempti – 69 proc.;
- ✓ Pritariu, bet aukštosios mokyklos su tuo nesutiks – 19 proc.;
- ✓ Nepritariu: nukentės universitetų biudžetai ir jaunimas, o kas išloš – neaišku – 10 proc.;
- ✓ Man nerūpi – 2 proc.

Akivaizdu, kad ministro ketinimas pakelti įstojimo į universitetus kartelę susilauktų švietimo bendruomenės palaikymo.

Ministrai nepritarė mažesniai knygų PVM

Vyriausybė iš esmės nepritarė parlamentaro V.Matulevičiaus siūlymui dar labiau (nuo 9 iki 5 proc.) sumažinti pridėtinės vertės mokestį (PVM) knygoms.

Pirmadienį (09 09) po Vyriausybės pasitarimo finansų viceministras V.Galvonas žurnalistams sakė, jog ministrai siūlymui nepritarė, nes tokios lengvatos neleidžia ES direktyva. Be to, 2014 m. biudžeto projektas jau paruoštas, todėl tai vėl būtų papildomos išlaidos.

Nepritarti parlamentaro iniciatyvai Vyriausybei siūlė ir Finansų ministerija, nes dėl to valstybė netektų apie 3,5 mln. litų pajamų.

PVM lengvatos dabar taikomos šilumai (9 proc. – iki 2014 m. pabaigos), kompensuojamiesiems vaisiams (5 proc. neribotą laiką) ir keleivių vežimui, spaudai, knygoms ir neperiodiniams informaciniams leidiniams (po 9 proc.).

Įprastas PVM tarifas yra 21 proc., jis galioja nuo 2009 m. rudens.

VU – aukščiau visų

Trijų parlamentarų – socialdemokratų V.Simuliko ir E.Žakario bei liberalo V.Gailiaus parengto Mokslo ir studijų įstatymo pataisos projektas siūlo, kad visi šalies universitetai būtų skirstomi pagal jų veiklos pobūdį, o Vilniaus universitetas (VU) pripažintas išskirtiniu.

Pagal projektą, universitetai būtų universalieji, specialieji ir regioniniai. Universaliaisiais universitetais būtų laikomos aukštosios mokyklos, pasižyminčios humanitarinių, socialinių, gamtos bei matematikos, o neretai ir medicinos, mokslų simbioze, išlaikančios pusiausvyrą tarp humanitarinių, socialinių ir gamtos mokslų disciplinų ir vykdančios įvairių specialybių studijas. Specialiųjų universitetų statusą įgytų tie, kurie vykdo specializuotus mokslinius tyrimus ir specializuojasi tam tikrų mokslinių tyri-

mų pagrindu, teikia aukštąjį universitetinį išsilavinimą atitinkamų sričių specialistams. Regioniniais universitetais taptų įvairių sričių mokslinius tyrimus galinčios vykdyti ir jų pagrindu įvairių specialybių aukštąjį universitetinį išsilavinimą teikiančios mokyklos, tačiau jose būtų atsižvelgiama ir tenkinami regiono, kuriame vykdo veiklą, poreikiai.

Vilniaus universitetą politikų projektas išskiria iš visų aukštųjų mokyklų. „Vilniaus universitetui, kaip mokslo ir studijų institucijai, turinčiai ilgaamžes bei išskirtines tradicijas ir pozicijas, suteikiamas išskirtinis statusas su šiame įstatyme numatytais išimtimis“, – rašoma projekte. Jame numatyta, kad valstybinio universiteto statutą tvirtintų Seimas savo nutarimu, valstybinės kolegijos statutą tvirtintų Vyriausybė, o VU statusas būtų tvirtinamas įstatymu.

„Įstatymo pakeitimai ir papildymai reikalingi universitetų identitetui ir vaidmeniui visuomenėje lengviau nustatyti ir įgyvendinti, didinti jų vaidmenį kasdieniniame gyvenime“, – teigia įstatymo pataisų autoriai. Anot jų, šiuo metu galiojanti tvarka yra ydinga, neaiški, dviprasmiška.

Savo mokyklą įsteigė ir Sveikatos mokslų universitetas

Pirmuosius Lietuvos sveikatos mokslų universiteto (LSMU) vidurinės mokyklos mokslo metus pradėjo apie pusę tūkstančio mokinių. Mokykla skelbia, kad pagrindiniai jos darbo principai yra pagarba (vietoj konkurencijos), mokymasis (vietoj mokymo), profesionalumas (vietoj mėgėjiško imitavimo), konsultavimas (vietoj korepetitoravimo).

Konkursas į nevalstybinę mokyklą buvo didelis – maždaug trys vaikai į vieną vietą. Penktokai laikė testą, vyresnieji atrinkti pagal pažymių vidurkį. Už moks-

lus reikia mokėti apie pusantro tūkstančio litų per metus.

Pasak LSMU mokyklos direktoriaus A.Bučnio, mokėjimas už mokslą negali atbaidyti tėvų, kurie galvoja apie gerą vaikų išsilavinimą. „Iš kitos pusės, labai gaila, kad šiandieninė mūsų švietimo sistema labiausiai kamuoja korepetitoravimo problema, todėl vienaip ar kitaip aukštesnėse klasėse didžioji dalis tėvų, manau, susimoka už mokslą papildomai“, – teigia direktorius.

Anot LSMU rektoriaus prof. habil. dr. R.Žaliūno, sprendimas

steigti savą mokyklą buvo nelengvas. Prireikė ir nemažų investicijų, kurios, tikimasi, atsipirks. Planuojama, kad gambiausi mokyklos abiturientai pasirinks studijas LSMU, o Kauno klinikoms bus lengviau išlaikyti jaunos specialistus.

Savo mokyklas Kaune turi ir kitos aukštosios mokyklos: Vytauto Didžiojo universitetas – „Rasos“ gimnaziją, Kauno technologijos universitetas (KTU) – KTU gimnaziją. Tiesa, kitaip nei LSMU vidurinė, nevalstybinė mokyklos statuso minėtos ugdymo įstaigos neturi.

Iki pirmojo šimtuko dar toli

Antradienį (09 10) paskelbtas tarptautinis universitetų reitingas 2012/13 QS World University Rankings rodo, kad keturi šalies universitetai patenka tarp 800 pasaulio geriausiųjų.

Į reitingą pateko Vilniaus universitetas, Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Vytauto Didžiojo universitetas ir Kauno technologijos universitetas.

Aukščiausiais iš Lietuvos universitetų įvertintas VU užėmė 601–650 vietą. Pernai VU buvo įvertintas 501–550 vieta. Kiti trys universitetai pateko į 701+ kategoriją, vadinasi, užima 700–800 vietas. KTU reitinge pami-

nėtas pirmąjį kartą, o VDU ir VGTU reitinge smuktelėjo: praėjusiais metais jie buvo įvertinti 601+ vietomis.

Pirmi 400 universitetų reitinguojami individualiai, nuo 401 rikiuojami grupėmis konkrečios vietos neskiriant.

Reitingo priekyje – Masačusetso technologijos institutas (JAV). Antroje ir trečioje vietoje įsitaisė Harvardo universitetas (JAV) bei Kembridžo universitetas (Jungtinė Karalystė).

Toliau rikiuojasi Londono universiteto koledžas (Jungtinė Karalystė), Londono imperatoriškasis koledžas (Jungtinė

Karalystė), Oksfordo universitetas (Jungtinė Karalystė), Stanfordo universitetas (JAV), Jeilio universitetas (JAV), Čikagos universitetas (JAV). Geriausiųjų dešimtuką užbaigia Kalifornijos technologijų institutas (JAV).

QS World University Rankings skelbiamas jau dešimtus metus iš eilės. Reitingo rezultatai sudaromi pagal akademinę reputaciją (40 proc.), reputaciją tarp darbdavių (10 proc.), santykį tarp studentų ir dėstytojų (20 proc.), citavimo indeksą (20 proc.), užsienio dėstytojų dalį (5 proc.), tarptautinių studentų skaičių (5 proc.).

Tas ypatingasis lietuvių kalbos ir literatūros egzaminas: nuomonės, vertinimai

Kriterinė vertinimo sistema per valstybinius egzaminus pateikė siurprizų – didžiumos prestižinių gimnazijų abiturientai per privalomąjį lietuvių kalbos ir literatūros egzaminą parodė gerokai prastesnius rezultatus nei pernai. O gal jų negalima lyginti? „Dialogas“ paklausė, ką apie tai mano šių mokyklų lituanistai.

Spausdiname redakcijos laišką mokykloms ir lituanisčių atsakymus.

Redakcijos klausimas ir prielaida

Norminį vertinimą per 2013-ųjų VBE pakeitusi kriterinė vertinimo sistema „parodė“ prastesnį nei praėjusiais metais abiturientų raštingumo vaizdą – daugiau negu 75-iais balais įvertintų lietuvių kalbos ir literatūros VBE darbų dalis šiemet gerokai mažesnė nei pernai.

Šis kontrastas ypač ryškus prestižinėmis laikomose didmiesčių gimnazijose. Pavyzdžiui, daugiau nei 75 balus gavusiųjų dalis Vilniaus licėjuje pernai buvo 86 proc., šiemet – 75 proc.; Kauno technologijos universiteto gimnazijoje – 73 ir 52 proc.; Vilniaus jėzuitų – 74 ir 58 proc.; Vilniaus Žirmūnų – 77 ir 56 proc.; Vilniaus Mykolo Biržiškos – 72 ir 55 proc.; Kauno jėzuitų – 67 ir 41 proc.

Pakankamai akivaizdūs skirtumai regimi ne tik moksleivių atranką vykdančiose didmiesčių, bet ir visus atitinkamo amžiaus miesto moksleivius ugdančiose rajonų centrų gimnazijose.

✓ Kaip paaiškintumėte tokį staigų abiturientų, ypač aukštais akademiniams moksleivių pasiekimais garsėjančių mokyklų, „raštingumo smukimą“?

„Dialogo“ apžvalgininko V.Strazdo straipsnyje „Kriterinis VBE vertinimas: ir liūdina, ir siutina, ir vilties teikia“ („D.“, Nr. 31) pateiktos mokyklų vadovų ir NEC direktorės nuomonės šiuo klausimu.

Vis dėlto manome, jog geriausiai moksleivių raštingumo kitimo bei lietuvių kalbos ir literatūros VBE ypatumus supranta mokytojai lituanistai, todėl teiraujamės Jūsų nuomonės.

Redakcija daro prielaidą, jog abiturientai prestižinių mokyklų, kurių moksleiviai pasižymi ypač išlavintu intelektu, ankstesniais metais ypač stipriai pasirodydavo atlikdami teksto suvokimo užduotį; jos šių metų egzamine nebeliko. Rašinys (tiek literatūrinis, tiek samprotavimo) – specifinis žanras ir jam vykusiai (t. y. kad pagal VBE vertinimo normas surinktum daug balų) parašyti intelekto, loginio mąstymo, gebėjimo suvokti tekstą ir pan., ko gero, nepakanka.

Galbūt tai ir „nusmukdė“ prestižinių mokyklų abiturientų raštingumo rodiklius, lyginant su pernykščiais?

✓ Kauno jėzuitų gimnazija: rezultatai šiek tiek prastesni, priežasčių – bent šešios

Kauno jėzuitų gimnazijos mokinių rašinių rezultatai šiemet yra šiek tiek prastesni dėl šių priežasčių:

1. Per dvejus metus nespėjo susiformuoti tokiai rašinio formai reikalingi įgūdžiai.
2. Per mažai lietuvių kalbos pamokų.
3. Nebuvo pateikta tikrai gero, brandaus rašinio reikalavimų pavyzdžių.
4. Objektyvesnis naujasis vertinimas – kriterinis.
5. Per siaura vertinimų skalė (į tą patį lygmenį pakliūva ir silpnėsni, ir vidutiniai mokiniai).
6. Smukęs bendras kultūros lygis (visuomenė per daug dėmesio skiria vidutinybės kultūrai).

Kauno jėzuitų gimnazijos lituanistės

✓ Vilniaus Mykolo Biržiškos gimnazija: rezultatų lyginti ir vertinti negalima

Mokytoja metodininkė Regina Kačinskienė: „Manau, kad negalima vertinti ankstesnių ir šių metų skirtingai organizuotų egzaminų rezultatų, nes ankstesnių metų egzaminų vertinimas, sudėtis (rašinys ir teksto suvokimas) ir galų gale rašinio apimtis skiriasi nuo šių metų egzaminų. Rezultatus lyginti galima tik tada, kai egzaminų sąlygos vienodos.“

Vyresnioji mokytoja Bronislava Tuskenienė: „Gautųjų procentų sumažėjimą galėjo lemti teksto suvokimo panaikinimas, juk iš jo mokiniai gaudavo nemažai taškų, o dabar liko tik subjektyvioji egzaminų dalis. Ne paslaptis, kad bijomasi rašyti aukštesnius vertinimus, kad antrasis vertintojas nenuvertintų, o teksto suvokimo atsakymus net ir nedrąsiausias vertintojas priverstas įvertinti, nes turi atsakymus. Bet tai tik mano nuomonė, gal tiesa visai ne tokia.“

Humanitarinio ir socialinio ugdymo skyriaus vedėja, vyresnioji mokytoja Aurelija Levulytė-Markevičienė: „Mančiau, jog neadekvatu lyginti ir vertinti šių ir praėjusių metų lietuvių kalbos brandos egzaminų rezultatus. Pirmiausia, dėl pasikeitusios egzaminų užduoties (atsakymų teksto suvokimo užduoties, pasikeitė rašinio pobūdis ir apimtys reikalavimai), o antra, dėl pasikeitusio ver-

tinimo – iš norminio į kriterinį. Norėčiau pasakyti, jog prisiminus, dėl ko labiausiai būsavo abiturientai, kad šiais metais jie gali visai negauti „šimtukų“, kai vertinimas 100 balų bus skaičiuojamas ne nuo 1 proc. geriausiai išlaikiusių egzaminų abiturientų rezultatų, o pagal, nors ir iš anksto žinomus, vertinimo kriterijus, kuriuose pateikti reikalavimai maksimaliam rezultatui, matyti, kad egzaminų rezultatų vidurkis ir „šimtukų“ skaičius panašus kaip pernai bei ankstesniais metais. Todėl neteisinga būtų teigti, kad rezultatai šiemet stipriai prastesni. Be abejo, kitus rezultatų pokyčius lėmė, kaip jau minėjau, egzaminų užduoties ir vertinimo pasikeitimai.“

✓ KTU gimnazijos direktorius: lituanisčių teisė nedalyvauti diskusijose

KTU gimnazijos lituanistės į „Dialogo“ klausimą neatsakė. Redakcija pasiteiravo energingojo direktoriaus B.Burgio, kodėl. Direktorius patikino „Dialogo“ laišką su klausimu atspausdinęs ir perdavęs lituanistėms: jei jos neatsakė – tai esą jų teisė nedalyvauti diskusijose.

„Negaliu žinoti, ką jos galvoja! Mokytojas turi būti laisvas žmogus, ir niekas jam negali nurodyti, kaip elgtis. Tikriausiai jos dėl tų rezultatų pyksta ant mūsų, manęs ir viso pasaulio“, – išsakė prielaidą B.Burgis... ir paragino redakciją paskelbti lietuvių literatūros kanono kūrėjų pavardes.

✓ Vilniaus licėjus: egzaminų rezultatai atitiko lūkesčius

Mokytoja ekspertė Vida Lisauskienė: „Vilniaus licėjaus tikslinės grupės, kurioje mokėsi devyni mokiniai, lietuvių kalbos egzaminų rezultatai atitiko mano kaip mokytojos lūkesčius ir prognozes. Egzamino reikalavimai remtis vieno nurodyto autoriaus kūryba, o literatūriniame dviejų autorių (antras pasirenkamas mokinio nuožiūra) gal ir sukėlė kokių nors keblumų neskaitantiems mokiniams, bet licėjuje tokių nėra. Manau, lyginti norminio ir kriterinio vertinimo rezultatus yra nelogiška, tad ir kalbėti apie blogesnius rezultatus esant skirtingoms vertinimo sistemoms negalima iš esmės.

Nukelta į 7 p.

Pradinukas prie kompiuterio: būtinybė ar nesusipratimas?

► Atkelta iš 1 p.

TIMSS 2011: kompiuterių skaičius pasiekimų nelemia

50-ies šalių ketvirtokų matematikos ir gamtos mokslų pasiekimus tyręs TIMSS 2011 išsiaiškino, kad vidutiniškai 38 proc. mokinių lankė mokyklas, kuriose vienu kompiuteriu turėjo dalintis 1–2, 30 proc. – 3–5 mokiniai, ir 24 proc. lankė mokyklas, kuriose buvo po vieną kompiuterį 6-iems ir daugiau mokinių. Tik 8 proc. ketvirtų klasių mokinių lankė mokyklas, kuriose visai nebuvo mokymuisi skirtų kompiuterių.

Padėtis įvairiose šalyse labai skirtinga. Pavyzdžiui, Anglijoje 90 proc. mokinių mokėsi mokyklose, kuriose buvo po 1 kompiuterį 1–2 mokiniams, tuo metu Irane, Tunise ir Jemene tokias mokyklas lankė tik 7 proc. ar mažiau mokinių.

Lietuvoje pastarasis rodiklis – 29 proc., o mokyklas, kuriose ketvirtokų mokymui kompiuterių iš viso nėra, tyrimo metu lankė 5 proc. mokinių.

Tačiau žiūrėdami į mokinių pasiekimų tarptautinius vidurkius, matome, kad teigiamo ryšio tarp didesnio kompiuterių skaičiaus viename mokiniui per pamokas ir mokinių matematikos ar gamtos mokslų rezultatų nėra.

Padėtis įvairiose šalyse vis dėlto skiriasi. Antai, valstybių, kurių geriausiai kompiuteriais klasėse aprūpinti ketvirtokai pademonstravo ir geriausius rezultatus, tėra keletas. Pavyzdžiui, Austrija, JAV, Portugalija. Daugumoje valstybių, įskaitant ir Lietuvą, šiek tiek geresniais rezultatais išsiskyrė mokyklos, kuriose vienu kompiuteriu turėjo dalintis 6 ir daugiau ketvirtokų.

Lietuvos rezultatai atitinka postsovietinėse valstybėse užfiksuotas tendencijas – klasėse, kuriose kompiuterių iš viso nėra, ketvirtokų matematikos ir gamtos mokslų pasiekimai yra net šiek tiek geresni už geriausiai kompiuteriais aprūpintose klasėse besimokančių bendraamžių pasiekimus, tačiau prastesni už ne ypač gausiai kompiuteriais aprūpintose klasėse besimokančių vaikų rezultatus.

Ypač įdomūs rezultatai gauti Rusijoje – daug geresnius rezultatus pademonstravo ketvirtokai tų nedaugelio mokyklų (6 proc.), kurių klasėse kompiuterių iš viso nėra.

PIRLS 2011: ryšio tarp kompiuterių turėjimo ir skaitymo rezultatų nepastebėta

Ketvirtokų gebėjimą skaityti 2011 m. tyrusio PIRLS (*Progress in International Reading Literacy Study*) ataskaita rodo, kad galimybių per skaitymo pamokas naudotis kompiuteriais skirtumai tarp šalių yra milžiniški, nuo 2 proc. Belgijoje iki 88 proc. Norvegijoje. Tačiau ketvirtų klasių mokinių, kurie galėjo ir kurie negalėjo mokykloje ar klasėje naudotis kompiuteriais, skaitymo rezultatų vidurkiai bemaž vienodi.

Lietuvos rezultatai ir čia tradiciški. Bemaž pusė šalies mokinių gali naudotis

kompiuteriu per skaitymo pamokas (įdomu, kad tiek pat mokinių per minėtas pamokas gali naudotis kompiuteriu ir geriausių skaitymo rezultatų pasiekusiame Honkonge). Lietuvos ketvirtokų skaitymo gebėjimai įdomūs ne bent tuo, kad geriausi rezultatai gauti mokyklose, kuriose mokiniui tenka mažiausiai kompiuterių: kompiuterizavimo prasme trečioje, priešpaskutinėje, vietoje esančių mokyklų mokiniai vidutiniškai surinko 538 taškus, kai geriausių šia prasme mokyklų ugdytiniai surinko 516 taškų. „Tai gali būti nulemta ir palyginti nedidelio tam tikslui skirtų mokomųjų programų pasirinkimo, mokymo(si) tradicijų ir pan.“, – svars-to PIRLS tyrimo Lietuvoje koordinatoriai. Pasak jų, ryšį tarp kompiuterių turėjimo ir skaitymo rezultatų vidurkio interpretuoti labai sunku, nes tai labai susiję su socioekonominė šalies situacija ir mokymo skaityti užduotimis.

Kas modernu ir šiuolaikiška?

Jei per matematikos, gamtos mokslų ir skaitymo pamokas besinaudojančiųjų kompiuteriais ir tų, kurie jais nesinaudoja, rezultatai praktiškai nesiskiria, tai ar verta pradinukų mokymui kompiuterius iš viso naudoti?

Kauno Valdorfo mokyklos direktorius Algirdas Ališauskas „Dialogui“ sako manąs, kad kompiuteris pirmiausia turėtų būti naudojamas kaip darbo įrankis – pagalbininkas. „Pradinėse klasėse, mano nuomone, jis tikrai nėra būtinas, nes tame amžiuje mokinys turi daug kitokios veiklos, nuo kurios vėliau didžiąja dalimi priklausys mokinio sėkmė bei rezultatai“, – įsitikinęs direktorius. Jo vadovaujamoje mokykloje kompiuteriu ugdymo procese mokiniai pradeda naudotis tik nuo 7 klasės.

Tačiau Karalienės Mortos mokyklą pradinukams šiomet įsteigusi edukologijos mokslų daktarė Austėja Landsbergienė tvirtina, kad šiais laikais technologijų nedieigianti ir interneto nenaudojanti mo-

kykla jau negali vadintis šiuolaikine. Pasak mokslų daktarės, kaip kadaise trupančią kreidą ir juodą lentą papildė modernesni vadovėliai, taip dabar mokymo įrankių arsenalą turi papildyti išmani technologija.

A.Landsbergienės įkurtos mokyklos klasės aprūpintos planšetiniais kompiuteriais ir specialiai mokyklai pritaikytu bevieliu internetu. Planšetiniai kompiuteriai, anot jos, pasirinkti todėl, kad jie mažiau stringa ir jiems sukurta daugiausia lavinimo programėlių.

Pristatydama bene labiausiai Lietuvoje kompiuterizuotą pradinę mokyklą, jos įkūrėja tikino nesiekianti pakeisti tikro – pojūčiais ir asmenine patirtimi grįsto pažinimo kompiuteriniu. Pasak A.Landsbergienės, geresnės klasių lentos, kokybiškesni vadovėliai, gaubliai ar mikroskopai tik papildė, o ne pakeitė kitus žinių įsisavinimo būdus. „Taip ir kompiuterinės technologijos nepakeičia pasaulio pažinimo, o tampa dar vienu mokymo ir mokymosi įrankiu“, – aiškino edukologijos mokslų daktarė. Ji taip pat tikino, jog britų mokslininkai nustatė, kad pradinės klases moderniu mokymo būdu baigę vaikai ir tapę paaugliais geriau mokėsi, demonstravo daugiau iniciatyvos, nevartojo narkotikų, vėliau pradėjo seksualinį gyvenimą.

Vieniems – parduoti, kitiems – atsirinkti

Sostinėje pradinę mokyklą „Žiniukas“ ir progimnaziją „Magis“ įkūrę Ingrida ir Alfredas Ramanauskai „Dialogui“ sako, kad kompiuteris yra priemonė, skirta padidinti žmogaus produktyvumui. „Ar svarbu padidinti pradinuko produktyvumą? Turbūt ne. Jiems reikia išmokti bazinių įgūdžių, pradėti lavinti abstraktaus mąstymo gebėjimus. Šiame ugdymo etape santykis tarp mokytojo ir mokinio bei mokinio praktinė veikla yra daug svarbiau nei technologijų naudojimas. Todėl mes savarankiškų užduočių, skirtų atlikti kompiuteriu, pradinėse klasėse neturime“, – tei-

gia I.Ramanauskienė. Pasak jos, kompiuteriai nėra žaistas. Jie skirti tam, kad greičiau gautume informacijos ar atliktume darbą. Tačiau tėvai ir net mokytojai vaikams kompiuterius dažnai duoda tam, kad jiems patiems nereikėtų su vaikais bendrauti. Todėl nenuostabu, kad bendraujant su virtualia aplinka nyksta vaikų gebėjimas bendrauti su realia aplinka.

„Vis dėlto teisingai naudojami kompiuteriai mokinių pasiekimams gali būti naudingi, tačiau tam reikia tinkamai parengtų mokymosi aplinkų ir aiškaus mokymosi uždavinių supratimo“, – tikina A.Ramanauskas. Pasak jo, nuo 5 klasės dalį savarankiškų darbų visose disciplinose mokiniai pradeda atlikti naudodami IT. Tačiau mokymasis tinkamai naudoti technologijas visuomet yra antraeilis uždavinys po konkretaus dalyko ar bendrinių įgūdžių, pvz., tyrimo, informacijos paieškos ir analizės, samprotavimo raštu. Išmokti efektyviai ir tinkamai naudotis informacinėmis technologijomis yra būtina, tačiau tai negali trikdyti vaiko raidos ir ugdymo. Tyrimais patvirtinta, kad IT trikdo vaikų dėmesį ir gebėjimą susikaupti, ir net 64 proc. JAV mokytojų teigia, kad jų trikdantis poveikis stipresnis nei nauda mokymuisi.

Pedagogai tikina, kad požiūris į kompiuterių naudojimą ugdymo procese labai priklauso nuo bendro žmonių supratimo, kokią poveikį IT ir jų kuriamas informacinis triukšmas daro bręstančiai asmenybei. Pavyzdžiui, JAV Silicio slėnyje, kuriame dirba ir gyvena didžiųjų kompanijų „Google“, „Apple“, „Yahoo“ ir „Hewlett-Packard“ darbuotojai, veikia pagrindinė mokykla, kurioje kompiuteriai apskritai nenaudojami. Į ją savo vaikus leidžia didelių IT kompanijų vadovai, suprantantys, kam skirti ir kokią poveikį daro jų kuriami produktai. „Todėl, kalbant apie šiuo laikų technologijas, nereikia pamiršti, kad vieniems reikia parduoti, o kitų atsakomybė – atsirinkti, kas svarbu ir tinkama“, – sako I.Ramanauskienė.

Vytautas STRAZDAS,
„Dialogo“ apžvalgininkas

Gešė Lhakdoras: KOKIE VAISTAI GERESNI?

Dalai Lama sako: klausti, kokia religija geresnė, – tas pats, kas klausti, kokie vaistai geresni. Kvaila tvirtinti, jog kokia nors viena priemonė išgydo geriau nei visos kitos arba kad brangiausias vaistas – pats geriausias. Geresnis yra tas vaistas, kuris gydo būtent jūsų ligą. Jeigu kenčiate nuo galvos skausmo, jums reikia vaistų nuo galvos skausmo, o ne nuo ko nors kito. Ir religijų atveju viskas priklauso nuo žmonių proto polinkių. Kai kuriems žmonėms dėl jų mąstymo būdo ir tradicijų, kuriose jie buvo auklėti, artimesnė krikščionybė, kitiems dėl tų pačių priežasčių artimesnis budizmas.

Jūsų valia manyti, kad ta ar kita religija tinka jums, tačiau negalite tvirtinti, kad ta pati religija tinka kitam žmogui ar visiems žmonėms. Deja, daugelis nesilaiko tokio požiūrio. Tenka girdėti: „Jūs turite išpažinti šią religiją: jeigu jos neišpažinsite – pateksite į pragarą.“ O žmonės, dažnai nesusimąstydami ir nemėgindami ką nors sužinoti apie kitas religijas, priima savo mokytojų nuostatas. Taip jie ima bijoti kitų religijų ir perdėtai aukštinti savąją.

Visos religijos iš esmės kalba apie meilę, kantrybę ir atlidumą, apie tai, kaip būti geram kitų atžvilgiu. Dvasinė žinia visuose religiniuose mokymuose daugmaž ta pati, skiriasi tik filosofijos.

Skirtingų religinių įsitikinimų žmonių dialogas ir kultūrinė apykaita taps įmanomi, jeigu žmonės vienas kitą ims matyti visų pirma kaip žmogiškąsias būtybes, o ne kaip kitos religijos atstovus. Tai ne ateiviai iš kitų planetų, o žmonės, kitaip žiūrintys į gyvenimą. Kitokia filosofija neturėtų bauginti. Tai galima palyginti su sodu: daug gražiau, kai jame pražysta daugybė įvairių spalvų gėlių – ne vien, pavyzdžiui, raudonos.

Pasistenkite nepasiduoti irzlumui. Jis gerokai komplikuoja žmonių tarpusavio santykius. Atminkite: kad ir kaip toli būtumėte pažengę budizmo, krikščionybės ar kito filosofinio mokymo srityje, jums dar toli iki Dievo ir daug kas dar jums nežinoma.

Vertėtų puoselėti norą bent jau pamėginti į dalykus pažvelgti kitų žmonių akimis.

Aš dažnai susitinku su įvairių religijų atstovais, kurie nusiteikę dialogui. Juk dialogas – tai pokalbis, ir pašneko-vai nebūtinai turi būti viskuo panašūs. Nesistengiu pašneko-vai atversti į savo tikėjimą. Mes tiesiog keičiamės idėjomis ir požiūriais į religiją, dvasinę praktiką bei asmeninę raidą. Yra daugybė įvairių požiūrio taškų ir priėjimų prie tos ar kitos problemos sprendimo. Ir galima daug ko vieniems iš kitų pasimokyti.

Šiandien, be religijų dialogo, mums kaip niekada reikalinga pasaulietinė etika. Dera pabrėžti, kad žodis „pasaulietinė“ nereiškia religijos neigimo ar nepagarbos jai. Tai veikiau reiškia dvasingumą, arba pamatines vertybes, kurios nepriklauso nuo religinių įsitikinimų.

Net jeigu žmogus nėra susijęs su jokia religija, jis vis tiek stengiasi nugyventi laimingą gyvenimą. Laimė ateina su dvasingumu. Dvasingumu šiuo atveju vadinu tam tikrą pamatinę savybę, būdingą net naujagimiui, kuris dar neturi jokių religinių įsitikinimų, bet jau turi poreikį patirti kitų meilę ir rūpestį. Tokių pozityvių emocijų potyrių reikia kiekvienam žmogui, nepriklausomai nuo to, tikintis jis ar ne. Todėl pasaulietinė etika yra labai svarbi, juk dauguma planetos žmonių, griežtai vertinant, yra nereliginiai.

Daugelis senovės Graikijos mąstytojų – kad ir tas pats Sokratas – greičiausiai buvo nereliginiai žmonės, tačiau jie ieškojo tiesos panašia kryptimi. Stojikas Epiktetas tirdamas tiesos prigimtį priėjo išvadą, kad pozityvus mąstymas ir pozityvus santykis su aplinkiniu pasauliu ir yra taikos ir laimės šaltinis.

Todėl religingiems žmonėms, prieš darant pareiškimus apie priklausomybę konkrečiai religijai, vertėtų iš pradžių „įgyti“ pamatinį dvasingumą. Tai pagrindas, be kurio vargu bau ar įmanomas tikras ryšys su Buda ar Dievu.

Versta iš www.vz.ru

■ **Gešė (budistinės filosofijos daktaras) Lhakdoras, Tibeto kūrinių ir archyvų bibliotekos – stambiausio mokslo ir tyrimų centro, kurio paskirtis – saugoti Tibeto paveldą, direktorius, 16 metų buvęs Dalai Lamos asmeniniu vertėju ir lydėjęs jį kelionėse po daugiau nei 30 šalių.**

Lietuvoje vieši Tibeto dvasinis lyderis, Nobelio taikos premijos laureatas Jo Šventenybė Dalai Lama XIV.

Rytoj, rugsėjo 13 d., 12.30–14 val. Vilniaus „Siemens“ arenoje Dalai Lama XIV skaitys paskaitą „Kelias į taiką ir laimę globalioje visuomenėje“. Ši paskaita – vienintelis plačiai visuomenei skirtas renginys, kurio metu Jo Šventenybė dalinsis mintimis apie šių dienų moralės, etikos bei ekologijos problemas.

JO ŠVENTENYBĖS
DALAI LAMOS XIV
PASKAITA „KELIAS Į TAIKĄ IR LAIMĘ
GLOBALIOJE VISUOMENĖJE“
RUGSĖJO 13 DIENĄ, VILNIUJE
Siemens Arena

Simboliška, kad Lietuvai pirmininkaujant Europos Sąjungos Tarybai mūsų šalyje lankosi žmogus, visuomenės veikėjas, pirmasis 1990-ųjų balandžio 4 d. telegrama pasveikinęs Lietuvą, kovo 11-ąją pasiskelbusią vėl nepriklausoma.

Simboliška, deja, ir kitkas: tąsyk lietuvių tautai užteko drąsos pasipriešinti sovietinei totalitarinei galybei ir atsikovoti savo teisę į savarankiškumą, o po 23-ų nepriklausomybės metų aukščiausioji Lietu-

vos valdžia baisiausiai baiminasi supykdyti kitą totalitarinę galybę – Kiniją ir todėl su Tibeto dvasiniu lyderiu, šių laikų taikaus pasipriešinimo simboliu ir moraliniu autoritetu oficialiai susitikti galimybių bei reikalo nemato.

Štai tokie mes šiandien laisvi, nepriklausomi ir demokratines vertybes išpažintys...

O juk J.Š.Dalai Lama net nesiekia Tibeto nepriklausomybės – tik kultūrinės auton-

mijos, tik galimybės išsaugoti neįkainojamą Tibeto budizmo ir kultūros paveldą, kalbą.

Per 120 susideginusių – ne ką nors sprogdinusių, ne nušovusių, ne padegusių, bet susideginusių – tibetiečių nepriverčia „humaniškojo“ vakarų pasaulio iš tikrųjų atkreipti dėmesį į padėtį ant Pasaulio stogo.

Sotus alkano neužjaučia. Gaila, kad žmonių atmintis tokia trumpa. (Kita vertus, tai pataisoma, nes vaidmenys nėra pastovūs.)

„Dialogo“ inf.

KLAUSIATE? ATSAKOME!

Kokios dirbančio pensininko teisės?

Esu mokytoju dirbantis pensininkas. Mūsų mokyklą reorganizuoja, todėl klases, kuriose vedžiau pamokas, prijungia prie kitos mokyklos klasių. Ar bus teismus mokyklos, prie kurios mus prijungia, direktorius atsisakydamas mane priimti į darbą? Ar turi jis teisę sumažinti man turėtą pamokų krūvį?

Vadovaujantis Darbo kodekso (DK) 138 str., įmonės, įstaigos, organizacijos savininko, jų pavaldumo, steigėjo ar pavadinimo pasikeitimas, įmonės, įstaigos ar organizacijos sujungimas, padalijimas, išdalijimas ar prijungimas prie kitos įmonės, įstaigos ar organizacijos, verslo ar jo dalies perdavimas negali būti teisėta priežastis nutraukti darbo santykius. Todėl darytina išvada, kad savarankiškumo netenkančioje ir prie kitos ugdymo įstaigos prijungiamoje mokykloje dirbantys darbuotojai automatiškai taps jos darbuotojais.

Jų, kaip ir kitų darbuotojų, darbo sutarties sąlygas darbdavys turi teisę keisti. Jis privalo vadovautis DK 120 str. nuostatomis ir gauti raštišką darbuotojo sutikimą. Jei darbuotojas nesutinka dirbti pakeistomis darbo sąlygomis, jis gali būti atleistas iš darbo pagal DK 129 str. laikantis nustatytos darbo sutarties nutraukimo tvarkos.

Ar mokykla – viešojo administravimo subjektas?

Ar savivaldybės mokykla yra viešojo administravimo subjektas, kuriam galioja Viešojo administravimo įstatymas? Ar savivaldybės mokyklos vadovo statusas prilygsta valstybės tarnautojo statusui?

Savivaldybės mokykla yra viešųjų paslaugų teikėja, bet nėra viešojo administravimo subjektas.

Vadovaujantis Valstybės tarnybos įstatymu, mokyklos vadovas nėra valstybės tarnautojas. Tačiau kai kurie kiti įstatymai (pvz., Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymas) biudžetinių įstaigų vadovus apibendrinamai vadina *valstybės tarnautojais*. Todėl galima teigti, jog mokyklos vadovo statusas prilygsta valstybės tarnautojo statusui tik kai kuriais atvejais.

Ar įskaičiuojamas terminuotas laikas?

Ar į darbo stažą išeitinei išmokai gauti įeina pagal terminuotą darbo sutartį mokykloje dirbtas laikas?

Darbo kodekso 140 str. nurodo, kad išeitinė išmoka mokama atsižvelgiant į darbuotojo nepertraukiamąjį stažą toje darbovietėje. Vadovaujantis Vyriausybės nutarimu Nr. 940 (2003 07 18) patvirtinta Darbo stažo skaičiavimo tvarka iš valstybės ar savivaldybių biudžetų finansuojamose įmonėse, įstaigose ir organizacijose, išmokant išeitines išmokas nepertraukiamas darbo stažas laikomas laikas, dirbtas vienoje įmonėje, įstaigoje, organizacijoje (jeigu darbo santykiai toje įmonėje, įstaigoje ar organizacijoje nebuvo nutrūkę ar darbo santykiai nebuvo nutrūkę dėl įmonės, įstaigos, organizacijos savininko pasikeitimo, įmonės, įstaigos ar organizacijos sujungimo, padalijimo, išdalijimo ar prijungimo prie kitos įmonės, įstaigos ar organizacijos).

Todėl darytina išvada, kad pagal terminuotą darbo sutartį dirbtas laikas į darbo stažą išeitinei išmokai gauti įskaičiuojamas tais atvejais, kai darbo sutarties terminui pasibaigus darbo santykiai faktiškai tęsėsi ir nė viena iš šalių iki pasibaigiant terminui nepareikalavo jos nutraukti. Kitaip tariant, tais atvejais, kai laikoma, kad sutartis buvo pratęsta neapibrėžtam laikui. Taip pat ir tais atvejais, kai terminuota darbo sutartis tapo neterminuota, nes darbo santykių buvimo laikotarpiu išnyko aplinkybės, dėl kurių buvo apibrėžtas sutarties terminas (darbuotojas po atostogų negrįžta į darbą ir kt.).

Kaip dažnai galima prašyti leidimo neatvykti į darbą?

Kokiais atvejais ir kaip dažnai mokytojas ar kitas mokyklos darbuotojas gali prašyti direktoriaus leisti neatvykti į darbą administracijai leidus? Ar norint gauti tokį leidimą reikia rašyti prašymą ir laukti direktoriaus įsakymo?

Neatvykimo į darbą administracijai leidus tvarkos įstatymai detaliam nereglamentuoja. Darbo kodekso (DK) 143 str. 2 d. 2 p. tik nurodo, kad neatvykimas į darbą administracijai leidus nėra įskaičiuojamas į darbo laiką.

Darbo laiko apskaitos žiniaraštyje neatvykimas į darbą administracijai leidus žymimas sutartiniu žymėjimu „ND“.

Kadangi galiojantys norminiai teisės aktai tokio neatvykimo trukmės nereglamentuoja, ji nustatoma šalių susitarimu. Vadovaujantis DK 4 str. 4 d., tais atvejais, kai įstatymai tiesiogiai nedraudžia darbo teisinių santykių subjektams patiems susitarimo būdu nustatyti tarpusavio teises ir pareigas, šie subjektai turi vadovautis teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principais.

Neatvykimo į darbą administracijai leidus faktą Valstybinė darbo inspekcija rekomenduoja įforminti įstaigos vadovo įsakymu ar kitu vietiniu teisės aktu.

Parengė Vytautas STRAZDAS

Meilės Lukšienės vardo suteikimo išskilmės

Rugsėjo 6 d. Marijampolės švietimo centre vyko 20-ojo veiklos jubiliejaus ir habilituotos daktarės, literatūrologės, kultūros istorikės, pedagogės, Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio iniciatyvinės grupės narės, vienos iš Lietuvos švietimo reformos ir tautinės mokyklos koncepcijos kūrėjų, vienintelės lietuvės, apdovanotos UNESCO Jano Amoso Komenskio medaliu, Meilės Lukšienės vardo suteikimo centrui išskilmės.

Šventėje dalyvavo daug garbingų svečių. Viena iš jų – M.Lukšienės dukra kultūros istorikė habil. dr. Ingė Lukšaitė: mokslininkė neslėpė džiaugsmo ir nuoširdžiai dėkojo už mamos vardo įamžinimą. Šiltais prisiminimais apie dr. M.Lukšienę pasidalijo Švietimo ir mokslo ministerijos Strateginių programų biuro vedėjas pavaduotoja dr. R.Dukynaitė. Nuoširdžius sveikinimo žodžius tarė Seimo

narys A.Mitrulevičius, Marijampolės vicemeras S.Valančius, administracijos direktorius M.Ražinskas, Nacionalinio egzaminų centro direktoriaus pavaduotojas P.Gudynas, Lietuvos švietimo centrų darbuotojų bei Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijų, kitų Marijampolės apskrities savivaldybių švietimo skyrių atstovai, švietimo įstaigų vadovai, kiti svečiai.

Nuotaikinga ir kūrybinga muzikinė programėlė Švietimo centro kolektyvą sveikino bei svečius džiugino Marijampolės vaikų lopšelio-darželio „Rūta“ ir mokyklos-darželio „Varpelis“ auklėtiniai. Švietimo centro kolektyvą ir šventės dalyvius savo programa džiugino Sūduvos gimnazijos muzikos mokytojos D.Klevienės vadovaujamas gimnazistų ansamblis.

Marijampolės Meilės Lukšienės švietimo centro inf.

MOKYKLOSE

Gyvieji šachmatai ir gyvoji istorija

„Dėkojame „Dialogo“ redakcijai, kad pranešė (Nr. 30) apie rugsėjo 7-ąją vyksiančias gyvųjų šachmatų kovas VII forte. Juk mūsų mokyklos-darželio tvorą nuo mini-mo Kauno tvirtovės forto tvoros teskiria takelis...“ – rašo „Dialogui“ Kauno mokyklos-darželio „Rūtelė“ priešmokyklinio ugdymo pedagogė **Egidija Dobilaitė**. (Primename, kad šios švietimo įstaigos kolektyvas aktyviai populiarina šachmatus, „Rūtelėje“ šį pavasarį vyko ir respublikinis vaikų šachmatų turnyras, – žr. „Dialogas“, Nr. 30.)

„Kaip žiūrovai ir kaip aktyvūs dalyviai vykome į suplanuotą renginį. Esami ir buvę mūsų mokyklos mokiniai kartu su tėveliais noriai įsitraukė į gyvųjų šachmatų kovas. Visiems labai patiko ne vien šachmatai (gyvi žmonės), vaikstantys ant žemės suformuotais langeliais, bet ir sklan-

dūs, išsamūs daugkartinio šalies šachmatų čempiono, tarptautinio didmeistro Š.Šulskio komentarai, kurie gyvas šachmatų figūras įtraukė į istorijos pamokėlę, supažindinančią su krašto praeitimi, pasaulio šachmatų čempionais Aliochinu ir Kasablanca... Renginio pabaigoje visi buvo pavaišinti kareiviška koše, kurią visiems matant lauko virtuvėje paruošė Kauno tvirtovės VII forto direktorius Vladimiras Orlovas“, – pasakoja pedagogė.

„Rūtelės“ bendruomenė dėkoja organizatoriams už tokį puikų renginį ir dar syk išsako savo įsitikinimą: „Reikėtų populiarinti šachmatus, jie galėtų sugrįžti į mokomųjų disciplinų sąrašą ugdymo įstaigose, nes tarpukario Lietuvoje šachmatai buvo privaloma pamoka, kaip matematika, gimtoji ar užsienio kalba ir t. t.“

■ Gyvųjų šachmatų kova VII forte. Daugkartinio šalies šachmatų čempiono, tarptautinio didmeistro Š.Šulskio komentarai gyvas šachmatų figūras įtraukė į istorijos pamokėlę, supažindinančią su krašto praeitimi.

Esminis žodis

Praėjusią savaitę susitikau su buvusiais mokiniais. Jie pasidžiaugė mokykla, aš – jais. Buvęs judrus mokiny gal dėl mano „jaunatviškos“, nedirektoriškos aprangos paklausė, kiek man metų. Pajuokavau, kad prie moterų nenorėčiau atsakyti. Tuomet klausėjas atsakė pats, gerokai mane pajaunindamas.

Pratęsęs pokalbį viena moteris paklausė: „O jūs dar... dirbate?“ Visi nusikvatojome.

Kęstutis MILIAUSKAS

Tas ypatingasis lietuvių kalbos ir literatūros egzaminas: nuomonės, vertinimai

► Atkelta iš 3 p.

Kriterinis vertinimas pateikia daug objektyvesnį pasiekimų atspindį, nes norminis vertinimas gražiai paslėpdavo tikrąjį mokinių žinių ir gebėjimų lygį. Antra, jis išlaisvina šimtukus, todėl jų skaičius neregamentuojamas norminio vertinimo. Naująją pasirinktą egzaminą formą – rašinį – vertinu pozityviai, nes juo tikrinami kompleksiniai mokinių gebėjimai. Apie blogesnius ar geresnius rezultatus galima būtų kalbėti kitais metais, bet tada reiktų nekreipti dėmesio į faktą, jog skirtingų laidų ir mokiniai būna skirtingi.

Šiomet vėl turiu baigiamąją klasę ir egzaminą laikys beveik šimtas mano mokinių, tad linkiu mums visiems, kad kuo greičiau būtų sumažintas pasirinkti pateiktų autorių skaičius ir kad egzaminą rengėjams nereiktų kuriant temas ir parenkant autorius žaisti žaidimo „šilta–karšta“, nes kai kurie autoriai 2013-ųjų egzamine menkai tebuvo susiję su duota tema.

✓ Vilniaus jėzuitų gimnazija: komentarų nepateiksime, rezultatais patenkinti

Vilniaus jėzuitų gimnazija į redakcijos laišką niekaip nereagavo. Gerokai laiko sugaišę šiaip ne taip telefonu „pasikalbėjome“ su lituanistus kuriojančia pavaduotoja **Aukse Zavickiene**: „Jokių komentarų nepateiksime. Mes rezultatais patenkinti.“

✓ Vilniaus Žirmūnų gimnazija: lyginti nekorektiška, kriterinis vertinimas objektyvesnis

Žirmūnų gimnazijos lituanistės mano, kad lyginti praėjusių metų lietuvių kalbos egzaminą VBE rezultatus su šių metų lietuvių kalbos ir literatūros VBE darbų įvertinimais yra nekorektiška: vieno jų

vertinimas buvo norminis, šis – kriterinis. Jeigu ir galėtume lyginti, tai tik praėjusių metų rašinio dalies rezultatus su šių metų rezultatais.

Kriterinė vertinimo sistema, pasak mūsų lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų, yra objektyvesnė: dauguma mokytojų pasitikrino ugdymo proceso metu taikomų dalyko vertinimo kriterijų teisingumą – abiturientų pusmečių ir metiniai įvertinimai artimi egzaminų rezultatams. Iš tiesų aukštesnįjį pasiekimų lygį pasiekia tik dalis klasės mokinių, dauguma jų yra pagrindinio lygio.

Kodėl taip yra? Hipotetiškai manome, kad iš dalies tai yra susiję su Pagrindinio ugdymo programomis, pagal kurias visuotinai mokoma nuo 2008 m. Pagrindinis jų trūkumas tikriausiai tas, kad nėra mokoma kalbos kaip sistemos. Be to, iki šiol progimnazijų lituanistai neturėjo standartizuoto įrankio, kuriuo patikrintų mokinių įgytas žinias ir gebėjimus ir

pasitikrintų, ar išties jų mokymas yra kokybiškas. Tai ypač svarbu, nes kai kurių kalbos dalykų ugdymas baigiamas 8 klaseje. Gimnazijos mokytojai dažnai turi pirmiausia padėti I klasių gimnazistams įveikti spragas. Nepaisant to, kad kalbos sistemos ugdymas iš esmės baigiamas II gimnazijos klaseje, vertinant brandos egzaminą rašinį kalbos taisyklingumas sudaro 35 proc.

Kita vertus, nauja lietuvių kalbos ir literatūros programa bei vis ministro įsakyta papildoma / koreguojama dalyko egzaminą programa dvejus metus sėjo nerimą ir tarp mokytojų, ir tarp mokinių bei jų tėvų. Mokėsi visi išvien, nors vėlavo ir literatūros chrestomatijos, ir atnaujinti vadovėliai, juo labiau kad ir metodinė medžiaga ne visada laiku pasiekdavo.

Be to, vertindami nuveikto darbo rezultatus, mąstome ir apie visos abiturientų laidos pasirengimo lygį. Pastarųjų kelerių metų lietuvių kalbos egzaminą rezultatai taip pat kito: 2011 m. balų vidurkis buvo 79,49, 2012 m. – 82,86, 2013 m. – 73,7.

Vis dėlto mūsų gimnazijos lituanistai iš esmės yra patenkinti šių metų abiturientų lietuvių kalbos ir literatūros egzaminą rezultatais.

Virginija Jasienė,
Vilniaus Žirmūnų gimnazijos
Humanitarinių mokslų ir menų
ugdymo skyriaus vedėja

Nacionalinis egzaminų centras (NEC) atliko ir savo tinklalapyje paskelbė (09 05) 2013 metų lietuvių kalbos ir literatūros valstybinio ir mokyklinio brandos egzaminą dalykinę analizę. Ją atliko: Kęstutis Bredelis, VU Lietuvių kalbos katedros lektorius, Aurelija Lesauskienė, Vilniaus „Ateities“ vidurinės mokyklos lietuvių kalbos mokytoja ekspertė, dr. Zita Nauckūnaitė, LEU Lietuvių kalbos ir literatūros didaktikos katedros docentė, prof. habil. dr. Dainora Pociūtė-Abukevičienė, VU Lietuvių literatūros katedros vedėja, Aldona Šventickienė, Vilniaus Žemynos gimnazijos lietuvių kalbos mokytoja ekspertė, Lietuvių kalbos ir literatūros valstybinio brandos egzaminą vertinimo komisijos pirmininkė.

Atliekant šią analizę buvo atrinkta daugiau kaip 700 mokyklinio ir valstybinio brandos egzaminą darbų iš mokyklų lietuvių ir tautinių mažumų mokomosios kalbomis. Analizėje aptariama, ar pagrįstai prie temos buvo pateikiami privalomi septyni autoriai, ar visų septynių autorių kūryboje pateikta VBE / MBE tema yra esminė, kiek ir kurie iš prie temos pateiktų autorių mokiniams padėjo atskleisti rašinio temą, kaip tai koreliuoja su turinio kriterijaus vertinimu. Taip pat pateikiama informacija, kaip pateiktus prie temas autorius rinkosi mokiniai iš mokyklų lietuvių mokomąją kalbą ir mokiniai iš mokyklų tautinės mažumos mokomąją kalbą. Pagrindinė įžvalga, kurią teikia analizės rengėjai, yra tai, kad autorių gausa prie temas slopino mokinių kūrybinę mintį, mokiniai

Paskelbta 2013 metų lietuvių kalbos ir literatūros BE analizė

gaišo egzaminą laiką, nes turėjo apmąstyti visų pateiktų autorių kūrybą, rengdamiesi rašyti pasirinkta tema.

Kitas svarbus analizės aspektas buvo brandos egzaminą rašinio apimtis ir kaip ji koreliuoja su turinio atskleidimo, argumentavimo, raiškos ir raštingumo vertinimu. Atkreiptinas dėmesys, kad dauguma tautinių mažumų mokomąją kalbą mokyklų mokinių suteiktos galimybės per VBE rašyti 400, o per MBE 250 žodžių rašinį nepaisė ir rašė didesnės apimties rašinius. Iš rašinių analizės matyti,

kad ties 400 žodžių riba dažnas mokinytėm tik pradeda plėtoti, todėl dauguma mokinių (nepriklausomai nuo mokomosios kalbos), parašiusių mažesnės apimties rašinius, gavo žemesnius turinio įvertinimus, nes neatskleidė temos, neįžvelgė jos problemos, tinkamai nepagrindė.

Remiantis atlikta Lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzaminą dalykine analize yra teikiami siūlymai dėl egzaminą programos keitimo ir planuo-

jama koreguoti Lietuvių kalbos ir literatūros valstybinio ir mokyklinio brandos egzaminą vertinimo kriterijų aprašus.

2013 metų lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzaminą analizę rasite http://www.nec.lt/failai/3738_2013_m_LT_VBE_analize.pdf

NEC ir „Dialogo“ inf.

„Pagrindinė įžvalga, kurią teikia analizės rengėjai, yra tai, kad autorių gausa prie temas slopino mokinių kūrybinę mintį, mokiniai gaišo egzaminą laiką, nes turėjo apmąstyti visų pateiktų autorių kūrybą, rengdamiesi rašyti pasirinkta tema.“

Neprarasti adekvatumo

„Aš“ – savotiška ledkalnio viršūnė. O to ledkalnio pagrindas – daugybė mintinių savęs vaizdinių. Be šių vaizdinių ledkalnis tampa nestabilus ir baudžiasi nuskęsti, nusitempdamas su savim gelmėn ir „aš“. Šito „aš“ bijo labiausiai: bijo netekti savęs, išnykti kaip dūmas, todėl tvirtina savo pagrindą visomis įmanomomis priemonėmis. O šitas pagrindas – kaip jau minėta – „aš“ puoselėjami savęs vaizdiniai...

Apie šį puoselėjimą ir kalba psichologas Igoris SATORINAS šiame tekste.

Patikimų vaizdinių apsupty

Kaip savęs pagrindą „aš“ gali panaudoti bet kokį vaizdinį, jei tik juo geba patikėti. Ir visiškai nesvarbu, kiek tas vaizdinys atitinka realią padėtį. „Aš“ gali įsivaizduoti esąs pasaulio prezidentas, jeigu šis vaizdinys jam pasirodys pakankamai patikimas ir stabilus.

Pagrindinė „aš“ užduotis siekiant išlikti – nuoširdžiai tikėti susikurtais vaizdiniais. Ir svarbu iš karto pabrėžti: į sąžiningumą tam „aš“ nusišpjauti nuo aukšto kalno. „Aš“ nesuinteresuotas nei tiesa, nei raida. Viskas, ko „aš“ nori, tai stiprinti savo pozicijas. Visą aplinką ir gyvenimą „aš“ suvokia, priima, traktuoja per šio pagrindinio savo poreikio – poreikio įsitvirtinti, apginti savo teises – prizmę. O individualių reakcijų įvairovę lemia tiesiog skirtingos šio įsitvirtinimo bei pasitenkinimo išraiškos – nuo grubių infantilių iki subtilių brandžių ir net išmintingų.

Daugybės tarpusavyje susijusių vaizdinių sutvirtintas „aš“ tampa ego – stabilu ir dinamiškai balansuojančiu vaizdiniu apie save kompleksu. Ego be paliovos šokinėja nuo vienos iliuzinės atramos ant kitos, nuo minties ant minties ir taip tęsiasi laike.

Savivertė, kaip trąšos

Savivertė – iliuzinių ego atramų trąša. Kai savivertė patenkinta linksminasi, ego vaidenasi, kad aplink jį daugybė patikimų atramų ir galima šokinėti į visas puses: „ir čia mane myli, ir ten aš protingas, madingas, populiarus, o štai dabar aš...“, o ten mane...“ ir t. t. Savivertė tręšia ir stiprina visas įmanomas atramas, leisdama ego patikėti, kad šis pelno palaikymą visais savo pasireiškimais. Todėl ego visai stengiasi savivertę globoti ir puoselėti.

Iš tiesų perdėta savivertė reiškiasi arogantišku požiūriu į kitus, pasikėlimu, auklėjančiu tonu, sarkastiškumu, pabrėžtinu pretenzingumu, savo subtilumo, „pakylėtumo“, „unikalaus“ supratingumo ir išmaningumo demonstravimu ar panašiai.

Kita vertus, perdėta savivertė daro ego lengvai pažeidžiamą, nepasitikintį savimi, nuolat besiginčijantį ir racionalizuojantį (*racionalizavimas* – psichinės gynybos mechanizmas, kai savo iracionalius arba instinktyvius poelgius stengiamasi paaiškinti „protingai“).

Tačiau ir tai dar būtų nieko. Bėda ta, jog ego labai greitai užsėda ant naujų atramų, o kiekvienos iš jų praradimas jam baisus ir skausmingas, nes verčia suabejoti ir visų kitų patikimumu. Atramų netekimas ego yra mirtinai kankinantis, nes tos atramos tik ir teleidžia jam stebuklu laikyti jokių atramų neturinčiame „dabar“, kur ir vyksta tikrasis gyvenimas.

Gali kilti natūralus klausimas: kaip išvengti šių kančių arba kaip jas bent sumažinti? Yra du galimi būdai. Pirmas – nušvisti, išsivadavus iš bet kokių psichologinių atramų poreikio. Antras – padaryti ego atramas bent sąlygiškai patvarias.

Šiuosykas pasvarstykite pastarąją galimybę.

Kaip atramas padaryti patvarias?

Priimk tiesą – ir išspręsi visas savo psichologines problemas. Sąžiningas su savim žmogus savivertę grindžia realiais savo pasiekimais. Faktais pagrįsta savivertė patvari, nes argumentų jai patvirtinti nuolat pateikia pats gyvenimas – nieko netenka dirbtinai fabrikuoti. Kitaip tariant, sąžiningam žmogui nereikia kitiems įrodinėti, koks jis „kietas“, demonstruojant visokius to savo „kietumo“ įrodymus. Sąžiningas žmogus idealu atveju apskritai nieko nedemonstruoja, – jį visiškai tenkina tikroviškas jo įvaizdis, kuris randasi spontaniškai, kaip jo gyvenimo būdo padarinys. Nesivarginant prisidenginėti gražiomis kaukėmis sutaupoma begalė energijos.

O apsišaukėlis karalius nuolat nerimauja dėl savo melagingų „parodymų“, eikvodamas vagonus energijos tam, kad nuslėptų nepageidaujamus faktus, kad palaikytų realybės neatitinkantį įvaizdį ir vis bijodamas būti demaskuotas bei pasmerktas.

Būti savimi lengviau ir paprasčiau. Būti kažkuo kitu – alinantis užsiėmimas. Kai savivertė yra grindžiama su tikrove nieko bendro neturinčiais vaizdiniais, nepasitikėjimas savimi tampa neišvengiamas ir nuolatinis palydovas, nes netikri paviršiniai vaizdiniai yra trapūs ir nuolat dūžta sukeldami pažeminimą.

Tačiau ir netikrų kaukių trapumas – pusė bėdos. Tikroji bėda – daug pavojingesnė. Tendencija slėptis iliuzijose gali stiprėti ir net sukelti rimtų psichinių nukrypimų, kai žmogus pasineria į įsivaizduojamus vaizdinius visa galva ir ryšys su realybe galutinai nutrūksta.

Kai inkarai visai nutrūksta...

O prasideda viskas nuo smulkmenų. Jeigu koks nors ne pats gražiausias bruožas, pavyzdžiui, įžeidumas, neišpailo į tą gražų savęs vaizdinį, kuriuo prisidengdamas ego save pozicionuoja, „aš“ šitą emociją iš visų jėgų stengsis slopinti, – juk įžeidumas visiškai nederu su brandžios asmenybės vaizdiniu, kurį sau priskirdamas ego mulkina savo savivertę.

„Aš“ linkęs prisidenginėti tokiomis kaukėmis, už kurias, jo supratimu, jį mylės. Kaip tik todėl „tikri šaunuoliai“ iš paskutiniųjų stengiasi nerodyti savo tikrų – tokiems šaunuoliams, jų manymu, nederamų – emocijų ir šios, nuolat slopinamos, sunkia našta kaupiasi pasąmonės kaupyklose, kol vienąsyk išsiveržia išorėn kokia nors psichosomatinė negalia.

Kai savęs įtvirtinimui ego pristinga daugiau mažiau tikroviškų vaizdinių, jis arba išsivaduoja iš jų visiškai, arba – jeigu žmogus tokiai laisvei dar nėra pasirengęs – „persėda“ ant visiškai iliuzinių vaizdinių. Šiuo požiūriu iliuzijos yra tarsi šarvai, kuriais ego ginasi nuo realaus gyvenimo chaoso. Napoleonai, Jėzus Kristus ir kiti „didieji“ psichiatriniai ligoninių pacientai – pavyzdžiai tų atvejų, kai ego visiškai nustoja vertinti savęs vaizdinių realistiškumą ir kilsteli savivertę visiškai iliuziniais vaizdiniais.

Užtekų tiesiog atspindėti

Viena vertus, sociume būti psichiškai nenormaliam – ne prestižas, tad gyvenimo dalyviai stengiasi išsaugoti išorinę adekvatumo ir sąžiningumo su savimi regimybę, – juk ir pats šis „adekvatumas“ kokybiškai glos-

to savimeilę. Kita vertus, poreikis save įtvirtinti dažnai verčia visus mus šiek tiek užbėgti į priekį... ir kiek pagražinti savo įvaizdį. Galiausiai dauguma žmonių laviruoja tarp realistinio adekvatumo ir išpūstos, į iliuzines atramas besiremiančios savivertės.

Kai žmogus, siekdamas įsitvirtinti, vėl ir vėl eksploatuoja gražų melą, jis darosi priklausomas nuo saviapgaulės ir sukuria visišką atitrūkimo nuo realybės potencialą. Tai jau gresia beprotybe.

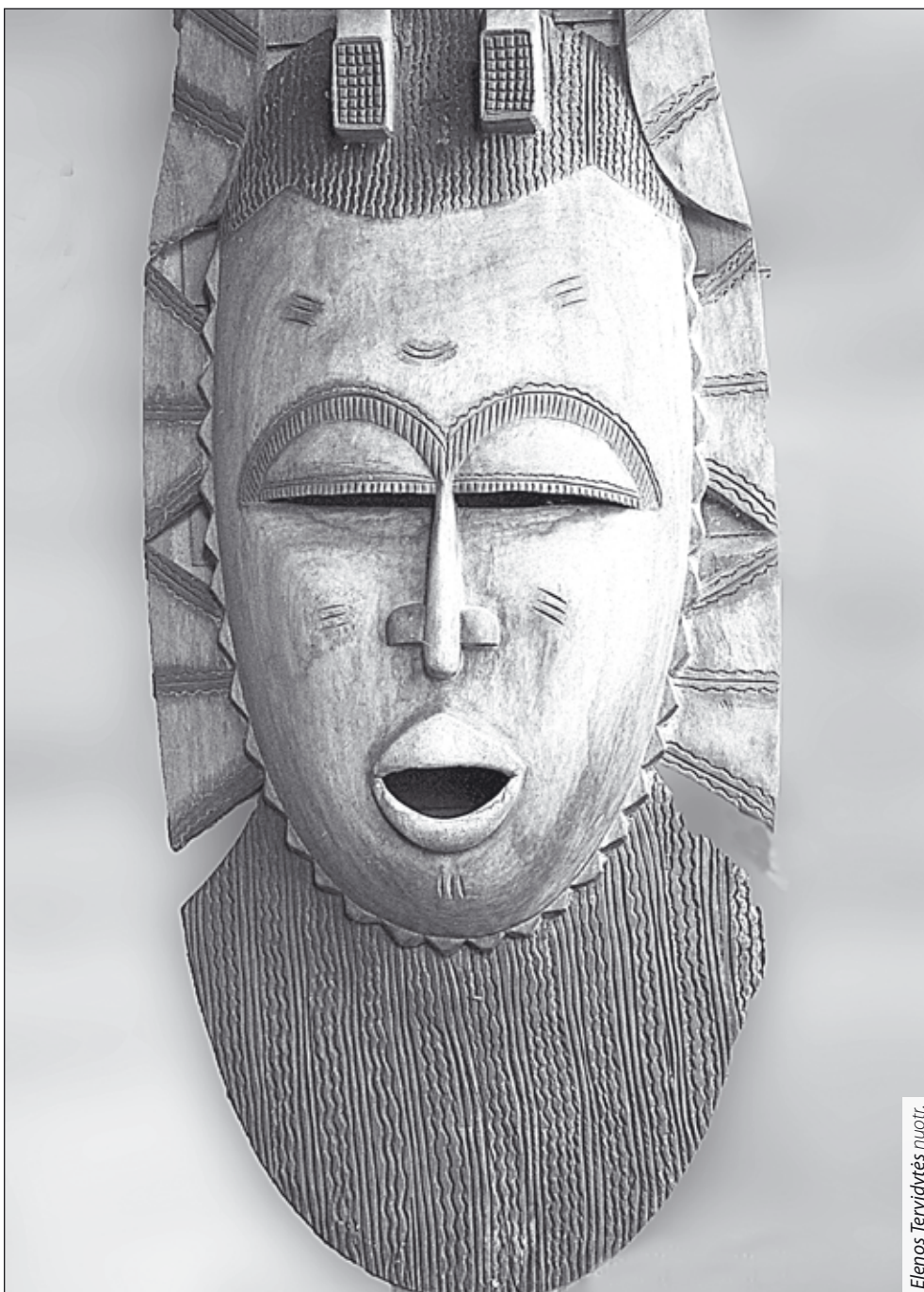
Todėl vertėtų stengtis nenutraukti visų saitų su realybe (net ir suprantant jos sąlygiškumą), pernelyg nuo jos nenuolti ir žingsnis po žingsnio šalinti visus su ja akivaizdžiai prasilenkiančius savęs vaizdinius.

Dabarties momentas – mūsų įsivaizduojamam „aš“ psichologiškai pati kebliausia „substancija“, kadangi „aš“ laiko si ant scenarijų, išsėtusių laike į praeitį ir ateitį. „Čia ir dabar“ mes be paliovos gimstame iš naujo ir neįtikėtinu stebuklu – palaikydami savęs vaizdinius – perkėlinėjame savo ego (ar „aš“) iš akimirkos į akimirką.

Kuo žmogus sąžiningesnis su savimi, tuo labiau jis pasirengęs priimti tiesą.

Išties visiškai pakanka be jokios saviplakos tiesiog atspindėti, kas konkrečiai vyksta šiuo gyvenimo momentu. Visiškai pritinka leisti reikštis savo stipriosioms savybėms, suvokiant, kaip būtent tokia „aš“ išraiška veikia savivertę. Nuosaikūs įsitvirtinimas giliai suvokiant, kas vyksta, – tai asmenybės sveikatinimosi kelias.

Pagal **Progressman.ru**
medžiagą parengė
Lizeta LOZURAITYTĖ

Elenos Tervidytytės nuotr.

Jei pamoka nepavyko (II)

Irma VIDEIKAITĖ

► Tęsinys. Pradžia – Nr. 32

Koks požiūris – toks ir rezultatas

„Kūrybinių partnerysčių“ projektas Lietuvoje kelia ambicingą tikslą – įtvirtinti kūrybiškumą kaip kasdienę mokyklų praktiką ir taip kurti kiekvienam vaikui patrauklią švietimo įstaigą. Siekis toks kilnus ir masinantis, kad net ir projekto pamokoms nepasisekus, negali nustoti ieškoti kokybiškos pamokos, kurios pagrindas – mokytojo ir mokinių kūrybiškumas, recepto. Tai sunku, bet guodžia G.Petty mintis, kad nesėkmės mokytojo darbe neišvengiamos, o jei jų nepatiriame, tereiškia tik tai, kad per mažai rizikuojame. Be to, visi nevykėliai žino, kad klaidos yra sėkmė, jei iš jų pasimokai.

Sako, geriausi mokytojai yra vaikai. Tad, nepavykus projekto kūrybiškose pamokose pasiekti konkrečių mokymosi rezultatų, pirmiausia apie tai bandyta kalbėtis su jais. Klausta, kodėl nefiksuotas progresas, kai jiems, atrodo, buvo suteikta tokia nepaprasta galimybė būti vadovėlio bendraautoriais, tapti bent vienos lietuvių kalbos temos specialistais. Prašyta atsakyti, kodėl, paprastai sakant, nieko neišmokta, jei pamokos buvo tokios įdomios: pokalbiai leidykloje, make-tavimas, iliustravimas, temų pristatymai.

Atsakymas pribloškė paprastumu: „Tai kad mes nieko ir nesimokėm.“ Kaip sakoma: stalčius atsidaro ir neužsidaro. Nors nieko naujo, atrodo, vaikai nepasakė. Klasika: kad išmoktum, turi mokytis. Tad pirma nesėkmės priežastis lyg ir aiški. Mokiniai nesuvokė naujo stiliaus pamokų kaip mokymosi, nevertino jų kaip rimto darbo. O koks požiūris, toks ir rezultatas.

Dar viena priežastis – taip pat vaikų lūpomis: „Praleidome daug rimtų pamokų ir dėl to buvo sunkiau rašyti kontrolinius darbus, atsilikome nuo kitų.“ Manau, mokiniai čia taip pat užčiuopia pakankamai rimtą problemą: kūrybiškas ir novatoriškas mokymas pareikalauja didžiulių laiko sąnaudų. Ir jeigu mokytojas nusprendžia bent vieną temą išgildinti moderniai, tuomet kitas to paties kurso temas turi pralėkti šuoliais, kitaip nesuspėja „išeiti“ programos. Ir mokiniai tai puikiai jaučia. Trūkstant laiko, mažėja praktikos, nelieta įtvirtinimo užduočių, apleidžiama mokslų motina – kartojimas. Vaikų žodžiais, nelieta rimtų pamokų, lieka tik „sugadintos“.

Tai vėlgi sako, kad savarankiško mokymosi patys mokiniai nelaiko lygiaverčiu tradiciniam mokytojo aiškinimui. Bet tai jau minėta ta pati požiūrio problema.

Nesmagu rašyti trečiąją priežastį, bet toks faktas buvo: „Kai kurie vaikai nesiklausė, triukšmavo.“ Iš tiesų yra labai sudėtinga „išjungti“ triukšmą, kai dirbama grupėmis, kai nėra asmeninės atsakomybės ir dar... nerašomi pažymiai. Taip, žinau, pažymiai negali būti drausminimo priemonė, bet realybė yra realybė. Su mokiniais dirbantys kūrybos agentai ir praktikai nepristato savęs mokytojais, nevertina pažymiais, vadinasi, tokiais jų nelaiko ir mokiniai ir leidžia sau daugiau negu įprastoje pamokoje.

Iš tiesų galiu vadinti save zaporožiečiu (seno modelio mokytoja), bet man sunku įsivaizduoti kokybišką pamoką, ku-

rioje nėra rimties bei susikaupimo, nerašomi pažymiai ir mokytojas tėra vaikų draugelis. Esu įsitikinusi, kad jei klasėje nėra tvarkos, tinkamos darbo nuotaikos, drausmės, bet kokios pastangos išmokyti mokinius lieka bevaisės. O darbas grupėmis tinkamas tik ypač stiprios motyvacijos mokiniams, tiksliau, vienetams. Kaip, beje, ir familiari mokytojų ir mokinių draugystė.

Nulinė motyvacija

Taip kūrybiškų pamokų nesėkmės priežastis aiškina patys mokiniai. Tikrai galime priimti jų išvadas ir pasistengti ateityje pirmiausia keisti pačių vaikų, jų tėvų požiūrį į kūrybišką, savarankišką mokymąsi, mokyti vertinti jį ne kaip lengvą žaidimą, bet, priešingai, kaip sunkų darbą, kurio esmė – asmeninė atsakomybė ir įsipareigojimas visų pirma sau. Kiek mokinių, ypač jaunesniame amžiuje, yra pajėgūs pakeisti baudžiauninko galvosėnį laisvo piliečio mąstymu, yra kitas klausimas. Kaip ir filosofinė velniškos ir dieviškos žmogaus prigimties tema. Aišku tik viena: koks mokytojo požiūris, tokie ir mokiniai, kokie mokiniai, toks ir rezultatas. Matyt, požiūrio kaita, tiksliau, nesugebėjimas to požiūrio keisti, gali būti vienas iš pagalių, stabdančių kūrybiškos ir kokybiškos pamokos vežimą. Turiu omeny ne tik mokytojo, bet taip pat ir mokinio požiūrį.

Ar mokiniai įvardijo visas priežastis? Pagrindines beveik visas: požiūris, laiko trūkumas (praktikai, kartojimui), drausmė. Neįvardijo tik to, ką šeštokai gal ir gali suprasti, bet nepajėgia suformuluoti. Ir tai, manau, yra pagrindinė visų nesėkmingų pamokų priežastis: nulinė mokymosi motyvacija. Tik įsiklausykime, kokiomis temomis vaikai kuria vadovėlį: sakinio dalys, žodžio dalys, kalbinės raiškos priemonės... Tai temos iš bendrosios programos, temos, kurios iš tiesų nieko nesako nei vaikų protui, nei širdžiai, nes yra absoliučiai nesusijusios su mokinių patirtimi, išgyvenimais, interesais. Tuo tarpu visiems seniai aišku, kad motyvacija atsiranda tik tada, kai mokiniai aiškiai patys mato, kur jie panaudos tas žinias gyvenime. Mokytis tam, kad išleistum vadovėlį, kuris tau visiškai nereikalingas, kurio temos klaidingai nuobodžios, vaikas nemato prasmės. Aišku, galutinis tikslas yra galimybė išmokyti rašyti ar kalbėti be klaidų. Bet kiek klasėje mokinių mano, kad tai gyvenime reikalinga? Gyvenime, kurio visos viešosios erdvės tiesiog dūsta nuo klaidų. Tiesa, yra dar vienas motyvas – egzaminas, bet jis pagrindinėje mokykloje toks tolimas, kad jokiais būdais negali būti solidus motyvas šia diena gyvenančiam paaugliui. O kai nėra motyvacijos, pedagogų norimo rezultato ir būti negali, nes, visiems žinoma, žmogaus smegenys dirba kaip labai protingas kompiuteris, t. y. visa informacija, kuri nenaudojama ir nereikalinga, ištrinama lygiai taip greitai, kaip ir įrašoma. Tiksliau, jei klausytojas ar skaitytojas nesuinteresuotas, arba, kitaip sakant, nemotyvuotas, įsidėmėti, suprasti dėstomą medžiagą, tai ji pamirštama per vienos sekundės dalį.

Visos sąlygos nesimokyti

Čia ratas ir užsidaro. Mokiniai nemato jiems dėstomų mokykloje temų sąsąjį su gyvenimu, nėra motyvacijos – nėra ir rezultatų net pačiose kūrybiškiausiose pamokose. Žinoma, motyvu dar gali būti pažymys,

Irma Videikaitė:
Laimės koeficientą įvardiję kaip kūrybiškos pamokos kokybės ženklą, galėsime sakyti atradę tobulos pamokos receptą.

bet kai antramečiavimas – atgyvena, retai kur betaikoma, tai ir pažymys kai kam lieka parašteje. Tad šypsni kelia švietimo ir mokslo ministro komentaras, skirtas tyrimui, išryškinusiam, kad per viešus atsiskaitymus didelė dalis studentų sukliauja: „Nusirašinėjama tada, kai žmogus nori tik diplomo, o nenori žinių ir nemato perspektyvos, kad tos žinios jam bus reikalingos.“

Gera universitetų dėstytojų – studentai bent nusirašyti stengiasi. Mūsų moksleiviai pagrindinėje mokykloje dažnai net nusirašinėti neturi motyvo, ką jau kalbėti apie mokymąsi.

Nukrypsiu nuo temos ir paminėsiu Vokietijos pavyzdį. Ten klasėse nebūna mažiau negu 32 mokinių, kiekvienų mokslo metų pabaigoje laikomi egzaminai. Jeigu nors vieno egzaminu neišlaikoma, liekama kartoti kurso. Jei neišlaikoma ir antrais metais, pereinama mokytis į žemesnio rango mokyklą. Kai pabandžiau įdomumo dėlei pasiginčyti, sakydama, kad tai nehumaniška, sulaukiau atsakymo: „Bet tai veikia.“ Mano pašnekovo (tai buvo mainų programos moksleivis, vienus metus mokėsis vienoje Vilniaus mokykloje) nuomone, Lietuvoje sukurtos visos sąlygos moksleiviams nesimokyti ir labai menkos mokytis.

Du keliai

Šiandien mokytojai vis dažniau gauna progą išgyventi dėl nesėkmingų pamokų. Kūrybiškų ir nekūrybiškų. Aišku, jei tik jie turi laiko būti madingi ir nuolat reflektuoti. Kaip žirniai į sieną arba kaip nuo žąsies vanduo, taip dažniausiai jie apibūdina savo pastangas išmokyti įvairiausių BP surašytų gudrybių. Ar yra kokia išeitis?

Be abejo, yra, kaip visada – net pora.

Pirmas kelias – tradicinis ir griežtas, pavadinkime jį „Kandis + rezultatas“, o nesėkmės atveju „Kandis + nulinis rezultatas“. Jį pasirinkusiesiems neegzistuoja BP problema, vienintelė bėda – kasmetinių egzaminų nebuvimas ir kėlimas į kitą klasę, praktiškai neatsižvelgiant į mokymosi rezultatus. Minėtų trikdžių panaikinimas galėtų didinti mokymosi rezultatų kokybę, o Lietuvai nepristigtų darbščių ir ištvermingų piliečių.

Antras kelias – naujas ir hedonistinis, jo kodas „Malonumas + rezultatas“ arba nesėkmės atveju „Malonumas + nulinis rezultatas“, jeigu kalbėsime apie BP įvardytas žinias bei gebėjimus. Šis kelias rekomenduojamas su nemoksliais vaikais dirbantiems pedagogams. Juk jeigu, nepaisant visų pastangų, nepavyksta per kančias patekti į žvaigždes, tai geriau apsieiti be žvaigždžių, o kartu ir be kančios, bet išgyventi kūrybiškumo džiaugsmą bei mokymosi malonumą. Tam tereikia pamiršti BP, neleidžiančias mokytis gyvenimui, ir siektinu idealu įvardyti bendrąsias kompetencijas arba, imant pavyzdį iš Butano respublikos, laimės koeficientą. Tuo labiau kad valstybė tam lyg ir neprieštarauja: tiek Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos, tiek Lietuvos pažangos strategijos „Lietuva 2030“ projekte itin akcentuojamas pats mokymasis kaip amžinas procesas, nenukreipiant jo į konkretų rezultatą, o esminis valstybės šūkis „Trys milijonai kūrėjų“ taip pat sako, kad prioritetas gali būti ne tik darbas, bet ir žaidimas. Pasirinkusieji antrąjį kelią galės kaip rezultatu pasidžiaugti bent išaugusiu piliečių laimės koeficientu. Be to, gerai praleis laiką, nekankins savęs ir mokinių.

Laimės koeficientą įvardiję kaip kūrybiškos pamokos kokybės ženklą, galėsime sakyti atradę tobulos pamokos receptą.

Tęsinys – kitame numeryje. ►

Autentiškumo liudytojai ir metodinė diena

Autografa leidiniuose yra svarbiausi dokumentų, kūrinių ar darbų autentiškumo liudytojai. Jie turi didžiulę mokslinę ir istorinę vertę. Šią vasarą Rokiškio Juozo Tumo-Vaižganto gimnazijos „Romuvos“ padalinio bibliotekos kolekcija pasipildė naujais autentiškumo liudytojais, – pasakoja „Dialogui“ minėtos bibliotekos vedėja **Reda Kiselytė**.

Kupiškio krašto kunigas Justas Jasėnas šios švietimo įstaigos kolekciją savo dovanotais unikaliais leidiniais papildė jau ne kartą. Šią vasarą dvasininkas padovanojo 22 jam autografuotus leidinius ir 23 leidinius iš asmeninės savo bibliotekos su autentišku jo bibliotekai skirtu dailininkės Stasės Medytės ekslibrio ženklu. Kunigo J.Jasėno dovanotų leidinių kolekcijoje – grožinės ir mokslinės literatūros leidiniai, iliustruoti albumai. Gimnazijos autografinių leidinių kolekcija pasipildė žurnalisto, literatūros kritiko, publicisto Stasio Lipskio, poetės Dovilės Zelčiūtės, poeto, eseisto, žurnalisto Rimvydo Stankevičiaus, dailininko tapytojo Valentino Antanavičiaus ir kitų įžymių žmonių autografais. Pats

kunigas, poetas, kultūrininkas J.Jasėnas išleido jau antrąją savo poezijos knygą „Artumų Erčios“. Knygų mokyklos bibliotekai padovanojo ir kiti krašto šviesuoliai.

Jau antrus metus Rokiškio rajono švietimo įstaigų bibliotekininkės palydi vasarą prasmingu susitikimu. Šių metų vasara palydėta kaimyniniame Utenos rajone. Metodinę dieną kartu su Utenos r. Užpalių gimnazijos bibliotekininkėmis organizavo Rokiškio r. Kamajų Antano Strazdo gimnazijos bibliotekos vedėja Jolanta Lašienė. Kaimyninių rajonų mokyklų bibliotekininkės dalinosi darbo patirtimi, aptarė vykdomas programas, projektus, pakeliavo po išpūdingas Užpalių apylinkes. „Neišdildomą išpūdį paliko Šeimyniškių atodanga su konglomerato uola, šio krašto panoramą pamatėme užkopę į Šeimyniškių piliakalnį, aplankėme Šv. Krokulės šaltinį, plaukėme baidarėmis Šventosios upe... Tai buvo nuostabi kelionė prieš naujuosius mokslo metus“, – išpūdžiais dalijasi Rokiškio rajono mokyklų bibliotekų metodinio būrelio pirmininkė R.Kiselytė.

■ Mokyklų bibliotekininkės prie Šeimyniškių atodangos su konglomerato uola

A.Mackelio dovana Molėtų gimnazijos bibliotekai

„Tikriausiai pastebėjote, kad žmogaus, kuris gyvena su atversta knyga rankoje, veidas daug šviesesnis, kad žmogaus, kuris dovanoja knygas kitiems, širdis – daug lengvesnė. Jeigu nepastebėjote – pabandykite“, – ragina Molėtų gimnazijos bibliotekos vedėja **Vida Juknevičienė**. Informacijos autorė „Dialogui“ praneša, kad molėtiškis Albinas Mackelis iš savo asmeninės bibliotekos gimnazijai padovanojo beveik šimtą knygų. Bibliotekos fondai praturtėjo H.Radausko, J.Apučio, A.Kamio, E.M.Remarko knygomis. Gimnazistai galės skaityti istorinių knygų seriją „Kultūrų pėdomis“, o romanų mėgėjai – A.Galon ir S.Galon gražias meilės istorijas.

„Tikimės, kad knygos negulės lentynose, o suras ne vieną savo skaitytoją. Juk knyga tampa Knyga tik tada, kai ji skaitoma“, – rašo V.Juknevičienė. Visa Molėtų gimnazijos bendruomenė dėkoja Albinui Mackeliui už vertingą dovaną gimnazijai ir sveikina šį šviesų žmogų su gimtadieniu, linkėdama sveikatos, stiprybės ir toliau gyvenime būti tikru šviesuliu.

Pirmokų gimnazistų stovykla „Didždvarietis“

■ Šiaulių Didždvario gimnazijos pirmokai naujus mokslo metus pradėjo specialiai jiems surengtoje stovykloje „Didždvarietis“.

180 Šiaulių Didždvario gimnazijos pirmokų naujus mokslo metus pradėjo specialiai jiems surengtoje stovykloje „Didždvarietis“, kuri rugsėjo 4–5 dienomis vyko Šiaulių „Napoleono“ futbolo klubo stovyklavietėje Alksnyniškės kaime, Šiaulių rajone. Tokia stovykla rengiama kasmet, siekiant padrąsinti naujus mokinius kuo greičiau įsiliesti į Didždvario gimnazijos šeimą, susipažinti su savo klasės draugais, pajusti, jog yra saugūs, svarbūs, laukiami ir reikalingi gimnazijos bendruomenės nariai.

Pirmokai gimnazistai žaidė susipažinimo žaidimus, kūrė savo klasių vėliavas, rengė pristatymus, dalyvavo komandų formavimo žaidimus, susipažino su Didždvario gimnazijoje siūlomomis tarptautinėmis ugdymo programomis, neformaliojo ugdymo galimybėmis.

Lydimi vyresnių gimnazistų ir mokytojų pirmokai iškeliavo į žygį, kuriame kartu įveikė visas kliūtis – žygio stoteles: susipažino su 115 metų jubiliejų švenčiančios gimnazijos istorija, kūrė klasių emblemas, skanduotes, dalyvavo įvairiose rungtyse.

Savo lūkesčius bei svajones pirmokai gimnazistai surašė bendrame laiške ir uždarė į laiko kapsulę, kurią atidarys po ketverių metų „Paskutinio skambučio“ šventės metu.

Susipažinimo stovykla naujiems gimnazijos mokiniams surengta jau tryliką kartą.

Apie tai „Dialogui“ pranešė Šiaulių Didždvario gimnazijos neformaliojo ugdymo mokytoja **Rasa Zvilnaitė**.

➤ KOLEGA – KOLEGAI

Tarptautinė raštingumo diena Gilvyčių mokykloje

Šiaulių r. Gilvyčių mokykla antrus metus dalyvavo Tarptautinei raštingumo dienai skirtuose renginiuose. Į projektinę veiklą įsitraukė ir pradinukai, ir vyresnieji mokiniai.

Pasakoja Šiaulių r. Gilvyčių mokyklos lietuvių kalbos mokytoja **Rasa MAZALIAUSKAITĖ**.

Pasidabinę baltomis skepetaitėmis, melsvomis palaidinėmis ankstų rytą į pirmąją pamoką rinkosi visi: ir maži, ir dideli (2–3 klasės mokiniai, priešmokyklinės grupės mokiniai, mokytojos). Juk pamoka nepaprasta. Pamoka – taikos tema. Vaisiai pasakojo, kaip jie supranta žodį „taika“, aiškinosi, ką daryti, kad mokykloje būtų gera. Trečios klasės mokiniai dalijosi turimomis žiniomis apie padėtį Sirijoje ir visame pasaulyje, perskaitė Romos popie-

žiaus Pranciškaus kreipimąsi į viso pasaulio katalikų bendruomenę. Mokytoja Irena Toleikienė sekė pasaką apie amžinąją taiką. Lietuvių kalbos pamokoje mokiniai mokėsi eilėraščių, dailiųjų raščių rašė patarles apie taikingą gyvenimą, salę papuošė gražiausiais piešiniais ir palinkėjo vieni kitiems apjuosti pasaulį taikiomis mintimis.

Pradinių klasių mokytoja Ingrida Strelkauskienė su 1 ir 4 klasės mokiniais kalbėjosi apie knygas, pasakas, iš pasakų

knygelių sudėliojo „Pasakų namelį“. Sutūpę aplink jį ugdytiniai klausėsi sekamų trumpų pasakėlių. Ketvirtokai noriai kūrė ir sekė pasakas pasirinkta tema. Pirmokai žiūrėjo nuotaikingą, linksimą, pamokantį animacinį filmuką „Grybukas – stogiukas“, atsakinėjo į pateiktus klausimus. Mokėsi mokyti – elgtis su knyga. Mokytoja ragino mokinius nuolat tobulinti savo raštingumo įgūdžius.

5–6 klasių mokiniai pasakojo apie per vasaros atostogas perskaitytas knygas, jas iliustravo, surengė piešinių parodėlę. Šioje veikloje dalyvavo ir specialiųjų poreikių mokiniai. Jiems, pasak lietuvių kalbos mokytojos, specialiosios pedagogės Dianos Greiviškienės, savo mintis lengviau išreikšti piešiant.

Per anglų kalbos pamokas 8 klasės mokiniai skaitė pjesę „The New Assistant“ vaidmenimis. 10 klasės mokiniai, perskaitę anglų rašytojo O.Henry kūrinį „Two Presents“, jį analizavo ir iliustravo, rinko citatas apie raštingumą, knygas (anglų kalbos mokytoja Jūratė Banevičienė).

Per lietuvių kalbos pamokas septintokai aptarė, ką reiškia būti raštingam, susėdę ratu aštuntokai diskutavo, kuo raštingas žmogus pranašesnis už kitus. 9, 10 klasių mokiniai išklausė įrašą „Apie knygas“ (G.Morkūno romano „Vasara su Katšuniu“ ištrauką), rinko žinomų žmonių mintis apie knygas ir skaitymą, kūrė viešąsias kalbas pagal aforizmus knygų skaitymo tema (lietuvių kalbos mokytoja R.Mazaliauskaitė).

Švietimas – tarp svajonių ir realybės

Algimantas ŠINDEIKIS

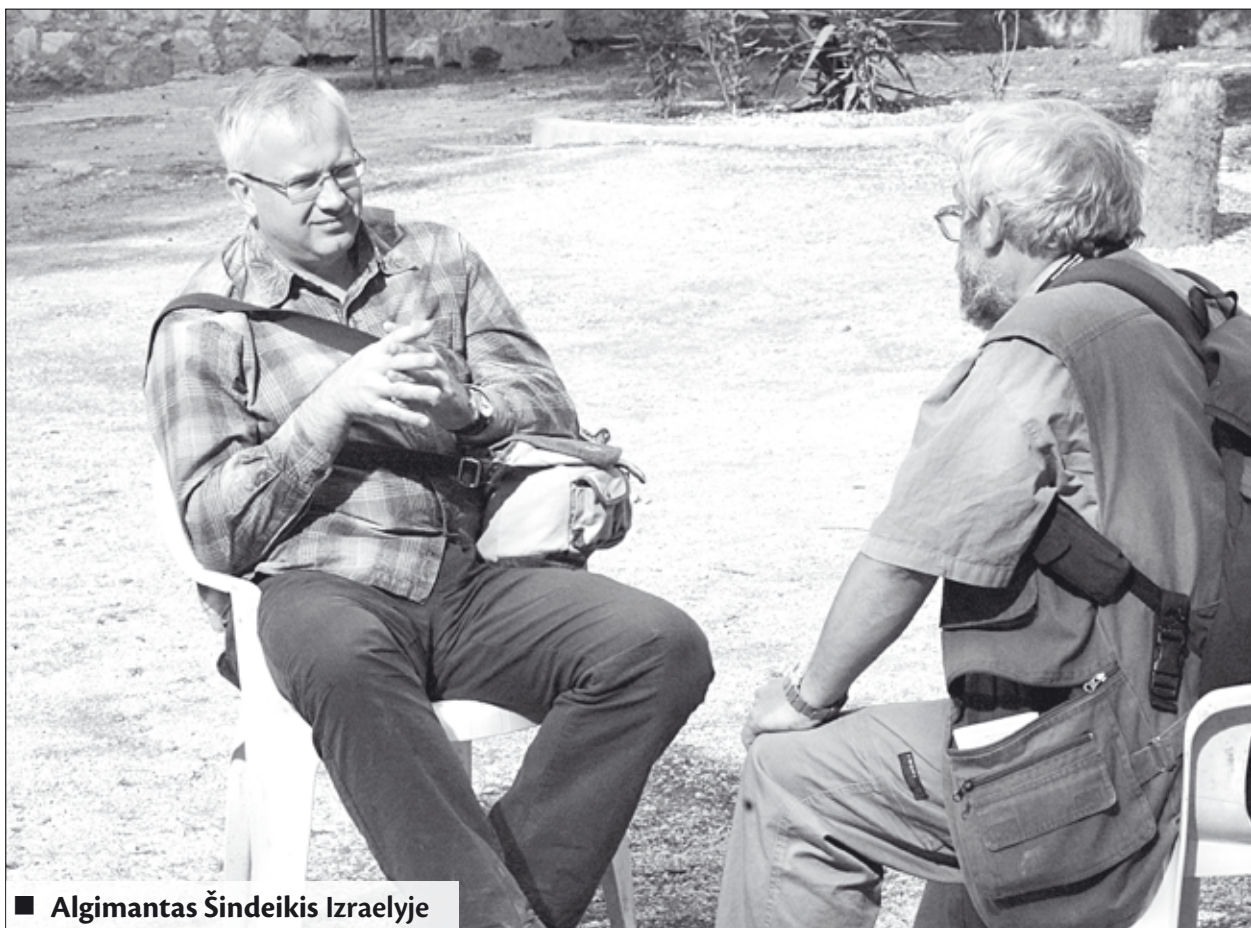
Šiuolaikinė visuomenė, modernus gyvenimas pateikia asmenybei vis naujų iššūkių. Harmonijos, gyvenimo pilnatvės jausmui patirti reikia plačios erudicijos, užsienio kalbų mokėjimo, geresnio pasaulio ir savo vietos jame suvokimo, globalizacijos proceso, modernių technologijų, kultūros išmanymo. Bet norint būti konkurencingam darbo rinkoje kartu reikia ir labai gerai išmanyti savo profesiją, turėti amatą.

Erudicijos, plačių žinių galima įgyti universitete. Bet vis akivaizdžiau, kad joks bakalauro, magistro ar net daktaro laipsnis negali garantuoti vietos ir sėkmės darbo rinkoje. Šiandien, priešingai nei praeitame amžiuje, platesnis, aukštesnis, solidesnis bendrasis ir universitetinis išsilavinimas nebegali žmogui garantuoti darbo ir laimingo gyvenimo. Šiandien didelė dalis Lietuvos jaunimo blaškosi tarp savo svajonių tapti tokiu, koks yra Holivudo filmo herojus, ir realaus gyvenimo. Populiarioji kultūra, žvaigždžių gyvenimo spindesys sukuria įspūdį, kad visi galime būti sėkmingi verslininkai, politikai, dainininkai, advokatai ar šokėjai. Nacionalinėse televizijose spindintys įvairiausių šou dalyviai sukuria netikro, nors ir labai trokštamo gyvenimo iliuziją. O realybė yra visai kitokia. Darbo rinkoje reikia žmonių, kurie nori ir sugeba daryti profesionaliai ką nors konkretaus ir reikalingo.

Lietuvos valstybė šiandien primena aštuntojo dešimtojo dešimtmečio Izraelio valstybę. Sovietų Sąjungoje prasi-dėjus „perestroikai“ ir atsivėrus sienoms, šalį suskubo palikti žydų kilmės tarybiniai piliečiai. Tel Avivo Ben Guriono oro uoste kasdien leisdavosi keleiviniai laineriai, iš kurių išlipdavo po keletą šimtų žmonių, nešinių smuikų dėklais. Keletas būdavo be jų. Imigracijos biure paaiškėdavo, kad jie puikūs muzikantai, o Izraeliui reikėjo statybininkų, agronomų, žemdirbių, dažytojų, elektrikų, inžinierių ir kareivių. Taigi visiems atvykėliams teko persimokyti – tiek jauniems, tiek subrendusiems, tiek prie savo šalies gerovės dar galintiems prisidėti pensininkams.

Šiandien Izraelis yra klestinti, daug eksportuojanti valstybė. Izraelio prezidentas, neseniai lietuvius mokęs realybės jausmo, Shimonas Peresas, Jeruzalės universiteto pirmakursių paklaustas, ką šiandien verta studijuoti, patarė studijuoti tai, kas reikalingiausia pasaulyje, kad būtų galima dirbti bet kurioje pasaulio vietoje. „Jei būsite reikalingi pasauliui, visada būsite reikalingi ir Izraeliui“, – sakė Sh.Peresas.

Smuikas į Izraelio valstybę gyventi vykstančio žydo rankose šiandien gali būti palygintas su universiteto diplomu lietuvio rankose. Pirmą rugsėjo savaitę Prezidentė reziumavo, ką visi seniai jau žinome: „Lietuvoje susiklostė bloga praktika, kai įmonės, stokojančios specia-

■ Algimantas Šindeikis Izraelyje

Elenos Tervidytės nuotr.

listų, yra priverstos savarankiškai spręsti problemas. <...> Dabartinė sistema, kai verslas yra paliktas vienas, yra labai bloga praktika. Atiduodame aukštojo mokslo diplomą turinčius žmones užsienio šalims, eksportuojame studentus su rimtu ir dideliu finansavimu, vietoj to, kad rengtume žmones savo verslui ir savo ateičiai. Mes vėl projektuojame darbuotojų nutekėjimą ir neefektyvų lėšų panaudojimą švietimo sistemoje. Toliau kursime taip vadinamus bendristus, bendrojo aukštojo išsilavinimo žmones, kurie išvažinė. <...> Turime apsispręsti, ar matome Lietuvą, jos ekonomiką ir galimybes augti, ar manome, kad stagnuojame tokioje stadijoje, kur esame, ir to užtenka. Jaunimui reikia ne „popierinio“ mokslo, o realių įgūdžių ir darbo.“

Ar gali būti aiškiau įvardytos mūsų švietimo sistemos problemos? Darbo birža praneša, kad trūksta dažytojų, mūrinių, statybininkų, siuvėjų, mechanikų. Jau 44 proc. Lietuvos įmonių susiduria su kvalifikuotų darbininkų trūkumu. Vien šiemet užregistruota 172 tūkst. naujų laisvų darbo vietų. Ekonomistai prognozuoja, kad Lietuvos ekonomikos augimas gali sulėtėti, nes dėl darbo jėgos trūkumo nebeaugs eksportas.

Jei nesugebame patys išspręsti savo švietimo sistemos

problemų, reikėtų matyti, kaip šias problemas sprendžia kitos valstybės. Kaip sugeba suderinti jaunimo norus ir svajones rinktis prestižines studijas universitetuose ir užtikrinti darbo rinkai būtinus specialistus. Kaip šią problemą sprendžia ES lokomotyvas Vokietija. Šios šalies šveitymo sistemą kaip pavyzdinę savo metiniame pranešime paminėjo ir JAV prezidentas Barackas Obama, atkreipdamas dėmesį į itin mažą, tesiekiantį 4 proc., jaunimo nedarbą Vokietijoje. Kongrese JAV prezidentas klausė, kodėl kone kiekvienas Vokietijos gimnazijų abiturientas kartu su vidurinio mokslo baigimo diplomu įgyja ir kvalifikuotą darbininką profesiją, taigi iškart gali įsiliesti į darbo rinką, o JAV abiturientas neturi jokių darbininkų profesijų įgūdžių.

Čia kyla klausimas, kodėl ir Lietuvos gimnazijose vietoj beprasmių ir jokio rimto turinio neturinčių, formaliai organizuojamų technologijų pamokų vaikai nemokomi šaltkalvystės, dažymo, mūrėjimo, siuvimo, kompiuterių ir jų tinklų priežiūros amato. Lėšų tam yra, ir labai daug. Nuo to moksleivių svajonės ir ryžtas tapti laursais ar brensonais nenukentėtų, nes jie mokytųsi visavertiškoje gimnazijoje, sunkų paauglystės metų gyventų tėvų namuose ir niekas jiems neužkirstų svajonių kelio į kolegiją ar universitetą. Bet po gimnazijos ar studijų baigimo jaunuoliai nesijaustų tokie bejėgiai, kokie yra šiandien, rankose laikydami socialinių mokslų bakalauro ar magistro diplomą.

Tai jau pradeda suprasti ir patys jaunuoliai. Iki savaitės pradžios norą mokytis profesinėse mokyklose pareiškė daugiau nei 19 tūkst. pretendentų, o priėmimo planas – tik 8,4 tūkst. Beveik 50 proc. daugiau norinčiųjų sulaukė Vilniaus automechanikos ir verslo mokykla, Žeimelio žemės ūkio mokykla, trečdaliu daugiau – Biržų technologijų ir verslo mokymo centras ir pan.

Gimnazijų, nepasiruošusių prisidėti prie moksleivių profesinio rengimo, problemas galėtų spręsti ir privatus verslas. Vien Vilniuje seniai veikia tuzinas privačių informacinių technologijų, programavimo mokyklų. Jas baigę moksleiviai gauna tarptautinius savo žinių atitikties sertifikatus, kuriuos pripažįsta ir Vakarų valstybės. Juos turintys abiturientai niekada nestovės darbo biržoje. Mūrinių, dažytojų, siuvėjų profesiją gimnazijoje įgiję moksleiviai ir studentai taip pat niekada nebūtų be darbo. Tokia galimybė skatinama ir ES institucijų, tam noriai skiriama šimtai milijonų eurų iš ES biudžeto.

Politikų ir švietimo vadybininkų valios reikia tik tam, kad kokybiškas profesinis pasirėngimas būtų privalomas kiekvienam abiturientui ir kad įgytą profesinę kvalifikaciją atitinkantis dokumentas būtų brandos atestato sude-damoji dalis.

Iš Veidas.lt

NAUJIENOS

Solidarizuojasi su kolegomis

Dvi Lietuvos pedagogams atstovaujančios profesinės sąjungos išreiškė solidarumą su Lenkijos kolegomis, kurie rugsėjo 12 ir 14 d. renkami Varšuvoje išreikšti savo nepasitenkinimą dėl vienašališkų Mokytojų chartijos ir nacionalinio švietimo įstatymo pakeitimų.

Lenkijos nacionalinė švietimo profesinė sąjunga ragina vyriausybę, kuri pagal Konstituciją atsako už švietimo būklę šalyje, imtis skubių veiksmų, kad būtų atšaukti sprendimai, kurie, profesinės sąjungos manymu, dar labiau pablogins Lenkijos švietimo kokybę.

Profesinė sąjunga tikina, kad dabartinė dramatiška Lenkijos švietimo sistemos padėtis yra švietimo įstatymo pakeitimo rezultatas. Pasak lenkų pedagogų atstovų, švietimo įstatymo ir poįstatyminių aktų bei reglamentų pakeitimai, pasiūlyti švietimo ir mokslo ministerijos, sukėlė masinį mokyklų ir kitų ugdymo įstaigų likvidavimą, o tolesnis teisės aktų įgyvendinimas kelia ir kitų grėsmių: blogėja mokymo kokybė, auga mokinių švietimo ir socialinė segregacija, privatizuojamos mokyklos, dar labiau mažėja pedagoginės priežiūros vaidmuo, toliau diskredituojamas mokytojo profesijos prestižas.

Profesinės sąjungos „Solidarność“ švietimo sektorius

dalyvauja protesto dienose keldamas reikalavimus padidinti valstybės finansavimą švietimui; sustabdyti mokyklų likvidavimą; sukurti švietimo standartus; sumažinti vietos valdžios institucijų savivalę; nustatyti švietimo subsidijų ikimokyklinio ugdymo įstaigoms; įtraukti visus mokytojus į Mokytojų chartiją, nepriklausomai nuo mokyklą ar ugdymo įstaigą administruojančios institucijos.

„Švietimas tarnauja visų žmonių gerovei, tai nėra finansinė našta, tai – svarbi ir būtina investicija į jaunosios kartos ateitį. Mes negalime sau leisti įdiegti trumparegiškus ir neapgalvotus pakeitimus, kurie dar labiau blogins švietimo kokybę“, – sakoma Lenkijos švietimo profesinės sąjungos pareiškime. Jame taip pat nurodoma, kad šiuo metu Lenkijos švietimo sektoriuje susidarė dramatiška situacija. Jau atleista apie 10 tūkst. mokytojų, tačiau vyriausybė vėl pristatė projektus, kurie dar labiau sumažins mokymo valandų skaičių. Švietimo ir mokslo ministerija planuoja pakeisti Mokytojų chartiją, kuri reguliuoja švietimo ir darbo klausimus. Numatoma sumažinti vadinamųjų nedarbingumo ir švenčių dienų skaičių ir pakeisti mokytojų darbo apmokėjimo bei skatinimo sistemą.

„Dialogo“ inf.

Jaunimui būtini autoritetai

„Ateitis priklauso nuo jaunimo. Todėl labai svarbu, kokia bus jaunų žmonių vertybių hierarchija ir kokius sprendimus jie priims gyvenime. Jauni žmonės ieško autoritetų, į kuriuos jie norėtų lygiuotis rinkdamiesi gyvenimo kelią ir planuodami karjerą. Nemažas vaidmuo čia tenka įvairiems subkultūros dievaičiams ir pavyzdžiams, sutinkamiems įvairiose gyvenimo srityse. Jaunų žmonių susitapatinimas su pasirinktais asmenimis – tai reiškinys, sutinkamas visose Europos šalyse“, – rašo „Dialogui“ Tauragės Žalgirių gimnazijos vokiečių kalbos mokytoja R. Bandzinienė. Jos mokykloje startuoja daugiašalis *Comenius* projektas „Jaunųjų europiečių autoritetai – geri pavyzdžiai, geresnė ateitis“, kuriame, be tauragiškių, dalyvauja Lenkijos, Slovakijos, Graikijos, Vokietijos ir Turkijos bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo įstaigos.

Projekto koordinatorė ir autorė vokiečių kalbos mokytoja Rimutė BANDZINIENĖ pristato savo kūrinį, – projektas, pasak pedagogės, *Comenius* pripažintas puikiu.

Sektini pavyzdžiai ir teisingi sprendimai

Jauni žmonės susiduria su sunkumais šiame vartotojiškame pasaulyje, kada nusižengiama priimtoms nuostatomis ir teisės normoms: didėja švietimo ir auklėjimo problema. Autoritetų, į kuriuos jauni žmonės galėtų lygiuotis, trūksta arba nėra patirties mokytis iš gerų pavyzdžių.

Projektas „Jaunųjų europiečių autoritetai – geri pavyzdžiai, geresnė ateitis“ iškelia į pirmą vietą diskusijos apie autoritetus būtinumą, būtinybę įsisavinti gerus pavyzdžius. Jo tikslas yra skatinti jaunus žmones ieškoti vertingų autoritetų ir priimti teisingus sprendimus, keisti esamas nuostatas ir kurti naujas, pagrįstas garbingų pavyzdžių sukurta vertybių hierarchija. Tai padės formuoti atsakomybės jausmą ir naujus įgūdžius bei tobulins užsienio kalbų mokėjimą.

Pozityvūs pavyzdžiai skatina mokinius, ypač turinčius specialiųjų ugdymosi poreikių ir tuos, kuriems gresia socialinės atskirties rizika. Projekto dalyviai užsiiminės sportu, muzika, teatru, labdaringa veikla, profesionaliu darbu. Jie apibrėš tokias sąvokas kaip: *idealas, dievaitis, pavyzdys, autoritetas*, diskutuos apie savo svajones ir gyvenimo tikslus, susipažins su tarptautiniais ir vietiniais autoritetais, organizuos labdaros koncertą bei labdaros akcijas.

Projekto tema yra pagrįsta ir atitinka mokyklų ir socialinės aplinkos, kurioje jaunieji europiečiai gyvena, poreikius. Nuo šiandienos paauglių priklauso, ar bus įgyvendinti ES tikslai, pavyzdžiui, ekono-

mikos augimas bei ilgalaikis vystymasis, žmonių užimtumo užtikrinimas. Dabartinės jaunimo politikos strateginis tikslas yra skatinti Europos jaunimo įvairiapusišką potencialą ir padrausinti jį aktyviai prisidėti prie visuomenės veiklos.

Įveikti agresiją, nepagarbą, beprasmiškumo jausmą...

Vis dėlto jaunų žmonių kelyje pasitaiko daug kliūčių. Problemų dėl demografinės situacijos, didėjančio nedarbo, sunkios ekonominės padėties bei socialinės atskirties, stoka kitų tautų ir kultūrų tarpusavio supratimo – tai tik keletas sunkumų, kuriuos jaunas žmogus turėtų įveikti. Tiek šeimoje, tiek Europos mokyklose pastebimas su tuo susijusių auklėjimo problemų augimas. Agresija, drausmės ir pagarbos tradicinės vertybės nebuvimas – šiuo metu yra Europos mokyklų kasdiena.

Jauni žmonės jaučia gyvenimo beprasmiškumą, jie dažnai neturi autoriteto, į kurį galėtų lygiuotis.

Stebėjimai ir patirtis dirbant su jaunais žmonėmis atvedė prie šio projekto. Juo norime užkirsti kelią nepageidaujamiems reiškiniams ir palengvinti jaunų europiečių atėjimą, integraciją į suaugusiųjų gyvenimą. Atlikta poreikių ir interesų analizė rodo, kad jaunimui šiandien reikia diskusijų apie autoritetus. Mūsų projektas suteikia jiems tokią galimybę. Planuojamos veiklos, kurios padėtų jiems ieškoti vertingų autoritetų ir remtis tikrais pavyzdžiais. Jie gali apgalvoti savo ankstesnę poziciją, vertybių ir gyvenimo tikslų hierarchi-

■ Vokiečių kalbos mokytojos Rimutės Bandzinienės parašytas projektas *Comenius* pripažintas puikiu.

ją, nustatyti prioritetus, dalyvauti veikloje, kad padėtų skurstantiesiems, ieškantiems gyvenimo prasmės.

Pažintis su profesine veikla ir sėkmingu verslu

Projektas jaunimui suteikia sąlygas išsitraukti į savanorišką darbą, susipažinti su profesine veikla ir autoritetais versle. Mokiniai lankysis pirmaujančiose įmonėse ir įstaigose, bendraus su sėkmingą karjerą profesinėje srityje padariusiais žmonėmis. Per labdaros akcijas mokysis suprasti empatiją ir įrodyti, kad jų veikla turi didelę įtaką bendruomenės, regiono ir Europos ateičiai. Mūsų projektas padės jaunimui išmokyti geriau valdyti savo profesinę ir socialinę situaciją, sieks geriau pasirengti būsimiems sunkumams, priimant tam tikrus sprendimus.

Garsių sporto, kultūros, muzikos, darbo, mokslo ir visuomenės asmenybių, sutinkamų įvairiose Europos šalyse, pagalbos akcijos siekiant padėti skurstantiesiems bei kitos socialinės veiklos pakeičia jų iki šiol buvusį požiūrį į gyvenimą ir skatina jaunus žmones ieškoti savo vietos Europoje.

Projekto metu mokiniai atras ir vystys savo gebėjimus bei talentus, išmoks dirbti komandoje, suformuos patarimus savo bendraamžiams, kaip patiems tapti autoritetu. Mes norime įtikinti jaunimą, kad verta įveikti trūkumus ir įgyti naujų įgūdžių, tenkinančių augančius reikalavimus.

Profesinės mokyklos suteikia galimybę autoritetus nagrinėti juos susiejant su darbo problematika – sandėriai įmonėse ir reali situacija darbo vietoje. Mokiniai

susitiks su mokslo autoritetais universitete, kuris yra labai geras pavyzdys jauniems europiečiams.

Sukursime patikimus komunikacijos tiltus

Svarbi paskata yra tai, kad jauni žmonės dalyvauja veikloje, kuri būtina sėkmingam gyvenimui Europoje (strateginiai prioritetai). Skatinsime jaunus žmones mokytis, remsime šį projektą kaip švietimo mobilumo galimybę; vystysime svarbiausias kompetencijas: mokymosi, socialinę, tarpkultūrinę, pilietinę, paties žmogaus iniciatyvumo ir verslumo kompetenciją; sujungsime bendrą išsilavinimą su darbo pasauliu, plėtosime kultūrinį sąmoningumą, skatinsime daugiakalbystę, remsime mokinių kvalifikacijos kėlimą, mokytojų rengimą.

Mūsų projektas skatina teigiamą kūrybinį mąstymą ir intensyvesnį patyrimo pasikeitimą tarp jaunųjų europiečių. Tai leidžia mums sukurti patikimus komunikacijos tiltus ir prisidėti prie Europos identiteto vystymosi, prie Europos Sąjungos vienybės. Kuo geriau pavyks pasirinkti sektinus pavyzdžius, tuo labiau remsis jaunimo sprendimai humanitariniais ir demokratiniais principais, tuo patvaresnis bus jų gyvenimo kelio pasirinkimas ir tuo bus geriau Europos atečiai.

Projekto kalba – vokiečių, tačiau į projektinę veiklą kviečiame įsijungti visą gimnazijos bendruomenę: gimnazistus, jų tėvelius, mokytojus bei kitus gimnazijos darbuotojus. Visi laukiami su savo idėjomis, mintimis, pasiūlymais.

Pažadame, kad nuobodu nebus, veiklos visiems tikrai užteks.

KONKURSAI

Jonaviškės sėkmė tarptautiniame vaikų žemėlapių konkurse

Tarptautiniame Barbaros Petchenik vardo vaikų žemėlapių konkurse „Mano vieta šiandienos pasaulyje“ Lietuva užėmė II vietą. Ją iškovojo Jonavos vaikų lopšelio-darželio „Dobilas“ ugdytinė Saulė Sinikovaitė su darbu „Gera turėti namus“ (paruošė auklėtoja ekspertė **Dijana Borisovienė**, šios informacijos „Dialogui“ autorė).

Dar gegužę Saulės darbas **Barbaros Petchenik vardo vaikų žemėlapių konkurse „Mano vieta šiandienos pasaulyje“** buvo pripažintas vienu geriausių ir išsiųstas į Drezdą (Vokietija), kur atstovavo Lietuvai. Tai pasaulinis konkursas, kuriame dalyvauti norinčios šalys vykdo savo atranką ir 6 atrinktus darbus siunčia į tarptauti-

nę parodą, kurios metu išaiškinami nugalėtojai. Šiame konkurse dalyvavo 30 pasaulio šalių.

„Spalio mėnesį Vilniuje vyksiančioje „Lietuvos Esri vartotojų konferencijoje 2013“ Saulytė bus apdovanota iš Drezdeno parvežtomis dovanomis“, – ugdytinės ir Lietuvos sėkmę džiaugiasi pedagogė D. Borisovienė.

■ Antrąją vietą Lietuvai tarptautiniame Barbaros Petchenik vardo vaikų žemėlapių konkurse „Mano vieta šiandienos pasaulyje“ pelnusi Saulė Sinikovaitė ir ją paruošusi pedagogė Dijana Borisovienė

„Gyvasis lavonas“

1900 metų pabaigoje Maskvos laikraštyje „Dienos naujienos“ pasirodė pranešimas, kad Levas Tolstojus baigia kurti pjesę „Gyvasis lavonas“. Po kelių dienų rašytoją Chamovnikuose aplankė gimnazistas, jiedu ilgai kalbėjosi. Ir štai Levas Nikolajevičius paskelbė pjesės nepublikuosiąs. O kai garsusis režisierius V.Nemirovičius-Dančenka paprašė rašytojo duoti savo naująjį kūrinį pastatyti teatre, šis griežtai atsisakė, pridurdamas: „Kai numirsiu – vaidinkite...“

Apie ką pasakojama pjesėje ir kas privertė L.Tolstojų ją „pristabdyti“?

Paprasta rusiška istorija

XIX amžiaus devintąjį dešimtmetį Maskvoje gyveno Nikolajaus ir Jekaterinos Gimmerių šeima. Jie turėjo sūnų. Šeimos galva buvo dvarininkas ir valdininkas. Karjeros, deja, jis nepadarė, bet lėšų šeimai normaliai pragyventi pakako. Tačiau vėliau nei iš šio, nei iš to Nikolajus pradėjo gerti ir kuo toliau – tuo stipriau. Iš tarnybos jį atleido, šeima ėmė skursti. Žodžiu, istorija, įprasta Rusijai. Jekaterina Gimmer pasirodė esanti stipri moteris. Vyrą ji išvarė, pabaigė felčerių kursų ir ėmė pragyvenimui užsidirbti pati.

Ir štai čia jai nusišypsojo laimė. Moteris sutiko kontoros tarnautoją Stepaną Čistiakovą, gerą, valingą žmogų. Svarbiausia – jis labai prisirišo prie Jekaterinos, ir ši jį pamilo.

Bet kaipgi gyvens susimetę, – juk nuodėmė! Taigi Jekaterina nakvynės namuose susiėškojo savo nevykėlį vyrą ir įkalbino jį paduoti Maskvos dvasinei konsistorijai pareiškimą dėl skyrybų. Sutuoktinis sutiko ir buvo netgi pasirengęs priimti visą kaltę dėl šeimos iširimo. Kadangi besaikis gėrimas, – rusų įsitikinimu, – nedidelė yda, konsistorijoje jis ruošėsi dar ir prisipažinti sulaužęs santuokinės ištikimybės priesaiką. O Jekaterina pažadėjo periodiškai jam vis pametėti pinigėlių, kad šis nenumirtų iš bado.

Vis dėlto konsistorija atsisakė sutuoktinius išskirti. Tiesa, Maskvos metropolitas su tokiu sprendimu nesutiko ir liepė šią bylą peržiūrėti iš naujo. Tačiau Jekaterina palankaus sprendimo jau nesitikėjo ir įkalbino vyrą inscenuoti savižudybę.

Kai skyrybos neįmanomos

Protinga ir siekianti tikslo moteris, Jekaterina gerai viską apgalvojo. Nikolajus pasiuntė jai paštu tokį laišką: „Gerbiamoji Jekaterina Pavlovna, paskutinį kartą rašau Jums. Gyventi daugiau nebegaliu. Alkis ir šaltis mane iškankino, giminės nepadeda, pats nieko nepajėgiu padaryti. Kai gausite šį laišką, manęs nebebus tarp gyvųjų – nusprendžiau nusiskandinti. Mūsų bylą dėl skyrybų galite nutraukti. Jūs dabar ir taip laisva, o aš gaunu, ko nusipelnęs; nesinori, tačiau nėra ką daryti. Mano kūno, žinoma, niekas neris, o pavasarį jo niekas nepažins. Vadinas, taip ir dingsiu nuo žemės paviršiaus. Būkite laimingi. Nikolajus Gimmeris.“

Jekaterina, gavusi šį „atsisveikinimo“ laišką, kurį pati ir padiktavo, nuėjo į policiją. Ten jos jau laukė policininkas Dmitrijus, kuris pranešė, kad ką tik į dalinį buvo pristatytas paltas, N.Gimmerio atleidimo iš karinės tarnybos liudijimas ir raštelis „Dėl mano mirties prašyčiau nieko nekaltinti“, rastas prie Maskvos upės eketės, kaip tik priešais Kremliaus rūmus.

Po dviejų dienų Jekateriną pakvietė į kitą policijos dalinį – apžiūrėti iš Maskvos upės ištraukto skenduolio. Jekaterina sumišo: negi jos vyras iš tikrųjų nusiskandino? Juk jiedu tarėsi, kad jis išsyk išvyks į Peterburgą. Jinai jam ir bilietą nupirko, ir penkiolika rublių davė.

Pasiėmusi su savim senutę kaimynę, Jekaterina išsiruošė į policijos nuovadą. Moterys išvydo visai kitą žmogų, vilkintį kelių inžinieriaus uniformą, ir... patvirtino, jog tai Nikolajus Gimmeris. Kaip ir dabar, policininkai seniau nemėgdavo neatpažintų skenduolių, taigi, aptikę eketėje

■ Levas Tolstojus taip susidomėjo šia tema, kad išsyk pradėjo kurti matmenis draminei pjesei, kurią pavadino „Gyvasis lavonas“.

žmogų be dokumentų (jis dar kvėpavo ir numirė vežamas į ligoninę), šiuo „atpažinimu“ pasitenkino ir pripažino jį Nikolajumi Gimmeriu. Jie net neatkreipė dėmesio į tai, kad daiktai gulėjo prie vienos eketės, o skenduolį ištraukė iš kitos, esančios už šešių varstų.

Jekaterina palaidojo „vyrą“ už Dorogomyslovo kapinių sienos, be religinių apeigų, kaip savižudį, ir gavo vadinamąjį našlės pasą. Dabar ji buvo laisva ir pagaliau ištekojo už savo mylimo Stepano Čistiakovo. Atrodytų, planas pasisekė.

Demaskavimas ir teismas

Tačiau viską sugadino Nikolajus Gimmeris. Praėjus trims mėnesiams, jis padavė pareiškimą Peterburgo vadybei, prašydamas išduoti naują pasą. Atseit senąjį pametęs vykdamas iš Maskvos į Peterburgą. Gimmeris pranešė gyvenęs Ochros rajone pagal gimimo liudijimą. Sunku pasakyti, kodėl jis ryžosi tokiam rizikingam žingsniui. Gal tikėjosi vėl rasti tarnybą?

Peterburgo policijoje tvarkos būta daugiau negu maskviškėje, o ir į piliečius, neturinčius asmens dokumento, ten griežčiau žiūrėta. Gimmeris buvo iškviestas į Ochros rajono policijos nuovadą, kur galiausiai papasakojo, kaip buvo iš tikrųjų. Buvo užvesta baudžiamoji byla: jo žmona apkaltinta apgavusi teisėtvarkininkus, o pats Nikolajus – tarpininkavęs šį nusikaltimą padarant.

Byla buvo nagrinėjama Maskvos teismo rūmuose, apie ją daug rašė to meto spauda. Nuosprendis buvo griežtas. Iš abiejų sutuoktinių buvo atimtas dvarininkų rangas ir jų laukė tremtis į Jenisiejaus guberniją. S.Čistiakovas teisme pareiškė taip pat vyksiąs į tremtį, kadangi Jekateriną laikęs teisėta žmona.

A.Katkovas, vienas iš šio teismo proceso dalyvių, šitaip aprašė įspūdį, kurį jam padarė Nikolajus Gimmeris: „Kaip dabar prisimenu šį subjektą, kuris prisistatė kaip gyvas lavonas. Mažas žmogelis su labai ilga nosimi, visiškai raudona; apiplūšęs, vilkęs kažkokiais skarmalais ir laikęs save buvusiu žmogumi.“

Tuometis Baudžiamojo kasacinio departamento vyriausiasis prokuroras palaikė sutuoktiniams Gimmeriams skirtą nuosprendį pernelyg rūsčiu ir per teisingumo ministrą kreipėsi į carą su prašymu bausmę sušvelninti. Rezultatas – 1898 metų birželį Gimmeriai gavo po metus kalėjimo be savo teisių suvaržymo.

Levas Tolstojus rašo pjesę

Tulos apygardos teismo prokuroras N.Davydovas apie šį teismo procesą smulkiai papasakojo Levui Tolstojui. Remiantis A.Konio prisiminimais, Tolstojus taip susidomėjo šia tema, kad išsyk pradėjo kurti matmenis draminei pjesei, kurią pavadino „Gyvasis lavonas“. 1900 metų gruodį jis beveik užbaigė savo darbą, bet pas jį apsilankė Gimmerių sūnus, irgi Nikolajus, ir pradėjo prašyti rašytojo šios pjesės nespausdinti ir nestatyti teatre. Jis sakė gimnazijoje labai prisikentėjęs nuo savo bendraklasių, kurie, nelaimei, žinojo jo šeimos istoriją. Dabar jis bijojo dėl savo motinos: jeigu pjesė išvys dienos šviesą teatre, jos gyvenimo drama taps žinoma visiems. O ji ir taip savo laiku prisikentėjo...

Netrukus pas Tolstojų atėjo ir Nikolajus Gimmeris vyresnysis – prašė rašytojo padėti surasti jam kokį nors darbą. Jau minėtam prokurorui N.Davydovui padedant, darbas nelaimėliui buvo rastas. Tik kiek jis jame išsilaukė – nežinia.

Jekaterinos santuoka su S.Čistiakovu buvo laiminga. Netrukus Stepanas su savo broliu įsigijo muilo fabrikėlį ir tai suteikė šeimai materialinio stabilumo. Nikolajus Gimmeris jaunesnysis baigė gimnaziją ir išvyko tęsti mokslų į Paryžių.

Kūrinio likimas

Drama „Gyvasis lavonas“ buvo išspausdinta 1911-aisiais, jau po Levo Tolstojaus mirties, ir tuoj pat pastatyta teatre. Netrukus jos premjera įvyko ir Peterburge.

Visur zujantys laikraštininkai susirado Jekateriną Čistiakovą. Bet vietoj įsivaizduotos „lemtingosios moters“ išvydo mažytę pilnutę damą mielu raukšlėtu veidu. Ji labai nervinosi dėl tokio visuomenės dėmesio jai, atgimusio ažiotažo dėl jos bylos, teigė tenorinti vieno – kad jiedu su vyru būtų palikti ramybėje.

Tokia tad istorija vienos šeiminės dramos, tapusios medžiaga garsiajai Tolstojaus pjesei. Jos sceninis likimas susiklostė sėkmingai. Drama iki šiol tebevaidinama įvairiuose teatruose, ir ne tik Rusijoje, ją ne kartą yra ir ekranizavę.

Gyvenimas – nuolatinis pačių neįtikinamiausių siužetų kūrėjas. Didžiųjų rašytojų įamžintos istorijos ir po šimto metų jaudina žmones.

Parengė Dana DOVYDAITYTĖ

Kokia būtų mūsų knyga?

Stepas EITMINAVIČIUS,

*Utenos Adolfo Šapokos gimnazijos
mokytojas ekspertas*

Visai atsitiktinai į mano rankas pateko gana sena knyga – 1926 m. Kaune išleista F.Foersterio „Jaunuomenės auklėjimas“. Vartydamas, skaitydamas mėginiau prisiminti, kada kaip rėmiausi žymaus pedagogo mintimis. Mano gėdai, neatgaminu su šiuo leidiniu susijusių praeities akimirkų. Labiausiai Foersterio pavardę įsidėmėjau iš Viktorijos Daujotytės knygos „Šatrijos Raganos pasulyje“. Man buvo gražu, kad rašytojai, kurios kūrybą aptariame su mokiniais, buvo svarbus šis žmogus: veikė pedagogines pažiūras, vertė į lietuvių kalbą. Dabar „Jaunuomenės auklėjimą“ reflektuoju kaip mokytojas, kuris mokykloje jau daug metų: su kai kuriais teiginiais sutinku (jie amžini, jie visada bus aktualūs), kai kuo patikėti nesiryžtu.

Bet... Foersteris mano galvojimą pakreipė kiek kita kryptimi – susimąsčiau, kokia būtų kiekvieno mokytojo knyga, kurioje jis atskleistų savo pedagogines pažiūras: kokios jos, kaip keitėsi, kaip jas argumentuoja. Juk mūsų reakcijos į kasdienius ir nelabai kasdienius mokyklos įvykius, mokinių poelgių interpretacijos jau ir yra savotiškas veiklas.

Man įdomu, kaip kolegos (jei kalbėtų labai atvirai, nuoširdžiai) apibrėžtų mokytojų. Kas esame: oficialūs žinių perteikėjai, kankiniai ar kankintojai, eilinės profesijos atstovai ar pašauktieji gražinti žmogų? Ko gero, jau atsakymas į minėtą klausimą rodytų svarbiausius dalykus. Bet juk puikiai žinome, kad vienas apibrėžimas beveik niekada nebus objektyvus, kadangi mūsų dienos labai kintančios, mūsų žvilgsnį į konkrečias situacijas gali koreguoti tiek objektyvūs, tiek subjektyvūs veiksniai.

Taip mąstydamas prisiminiau vasaros įvykį: buvę auklėtiniai (baigę gimnaziją prieš 10 metų) nusivežė į vieną sodybą, kurioje jie turėjo susitikti. Atgaminu praeitį: stengiuosi suvokti, koks tada buvau, kokie tada buvo mokiniai, ieškau dėsnų ir išimčių.

Konkrečių auklėtinių konkrečios pastabos apie anuos laikus gana įdomios. Man visada būdavo problemiškas toks paradoksas: esi lyg ir toks pat, bet tave skirtingos klasės priima nevienodai. Vienoje jautiesi bičiuliu, kitoje priešu – žinoma, toks tvirtinimas yra šiek tiek perdėtas, tačiau įmanoma ir taip galvoti apie vertinimus.

Kas mane tada nustebino: beveik visi vaikinai tvirtino, kad jiems prieš mane gėda, kadangi buvo netikę (merginos kalbėjo apie kitus dalykus). Įsidėmėjau tokių pasakymą: „Nepagalvojau, kad jūs atvažiuosite. Juk neverti.“ Buvusiems mokiniais buvo svarbu, kad aš ėjau kartu su jais į pirtį, kartu maudžiausi. O pirtį vyriška kalba: gal dešimtoje čia buvome atvažiavę ir dalis žodžio netesėjo – gėrė alaus. Atsirio liežuviai: citavo, ką tada sakiau, aiškino, kaip tada jautėsi ir kaip dabar tą situaciją komentuoja. Ko gero, šį epizodą prisiminsiu savo galimoje knygoje apie pedagogines pažiūras.

Ne vienas „Dialogo“ tekstas taptų tokių knygų sudeamąja dalimi. Kai aptariamas konkretus įvykis ir jis interpretuojamas. Man jau seniai atrodo, kad anoniminiai komentarai ne mažiau už oficialius (pasirašytus pavardę) tekstus apibūdina Lietuvos pedagogus. Jei mes įsivaizduotume visumą, tuomet ryškėtų ir galimos kolegų knygų. Kaip bebūtų, tačiau jose argumentuodami įvairiausias mintis remtumėmės ir anonimais. Ne dėl to, kad jie anonimai, bet kad pernelyg daug įžeidimų, menkinimų, nemąstymo. Pernelyg daug „dėjimo“ ant visko. Jei mes šitą sritį užmirštume – objektyvumo trūktų.

Kita vertus, labai įdomu galvoti, kaip mąsto kitų šalių mokytojai. Tarkim, švedai, italai, kazachai, amerikiečiai. Kai mėginame paspėlioti apie konkrečių valstybių pedagogus, mums atsiveria daugiau erdvės. Ar ir objektyvesnis būtų mūsų knygos žodis? Manau, kad taip.

F.Foersteris yra didis humanistas, didis mąstytojas. „Jaunuomenės auklėjime“ tiek daug prasmingų pastebėjimų, tiek daug įtikinamų pavyzdžių, kad atrodo, jog jis mūsų amžininkas. Šatrijos Ragana (šios knygos vertėja) profesorės V.Daujotytės vadinama rūpintoja, maitintoja, labdare.

O kokius mus prisimins?

„Pelės išdykėlės“

MOKSLAS • EKONOMIKA • SANGLAUDA

EUROPOS SĄJUNGA
EUROPOS SOCIALINIS FONDAS

Kuriame Lietuvos ateitį

2011–2013 metais Vilniaus Trakų Vokės vidurinė mokykla, vadovaujama direktorės Genės Talačkienės, kartu su 14 partnerių bendrojo ugdymo mokyklų – Tauragės r. Skaudvilės gimnazija, Klaipėdos Marijos Montessori mokykla-darželiu, Kauno Panemunės pradinė mokykla, jaunimo klubo „Visiems“ iš Alytaus, Alytaus „Sakalėlio“ pradinė mokykla, Marijampolės „Smalsučio“ pradinė mokykla, Marijampolės „Žiburėlio“ mokykla-daugiafunkciu centru, Vilniaus darželiu-mokykla „Lokiukas“, Utenos Aukštakalnio pradinė mokykla, Jurbarko r. Eržvilko gimnazija, Kauno Jono ir Petro Vileišių vidurinė mokykla, Vilniaus Vilkpėdės darželiu-mokykla, Mažeikių Pavasario pagrindinė mokykla, Joniškio Mato Slančiausko progimnazija, Pasvalio Svalios pagrindinė mokykla – įgyvendino projektą „Mokymo inovacijų taikymo infrastruktūros kūrimas siekiant plėtoti netradicinio ugdymo formų įvairovę“, projekto SFMIS Nr. VP1-2.2-ŠMM-05-K-01-068.

Projekto metu buvo siekiama įdiegti inovatyvų, netradicinių ugdymo galimybių plėtros modelį, pagrįstą Multiple Mouse technologijos taikymu, pradinį klasių mokinių ugdymo procese. Ši technologija, geriau žinoma

kaip MS Mouse Mischief programa, pagyvina įprastą pamoką, sukelia šiek tiek šurmilio ir suteikia žaismingumo, todėl jai prigijo lietuviškas pavadinimas „Pelės išdykėlės“.

Įgyvendinant projektą buvo sukurta daugiau kaip 400 MS Power Point skaitmeninių pamokų, tinkamų naudoti darbui su „Pelėmis išdykėlėmis“. Parengtos pamokos apima visus mokomuosius dalykus, įvairias ugdymo sritis, ugdo skirtingus mokinių gebėjimus, atitinkančius Pradinio ugdymo bendrąsias programas.

Sukurtos skaitmeninės pamokos yra labai įvairios. Vienos jų yra išsamios, pateikiančios ir nuoseklią mokomąją medžiagą, ir „pelių užduotis“, kitos siūlo trumpesnes, žaismingas pasitikrinamąsias mokomąsias apklausas. Todėl kiekvienas mokytojas, atsižvelgdamas į savo mokinių gebėjimų lygį ir pamokos uždavinį, turės pasirinkimo ir kūrybiško pritaikymo galimybę. Net ir neturint Microsoft Mouse Mischief integruotos programėlės ir kompiuterio pelių, mokytojams yra sudaryta puiki galimybė pritaikyti bei organizuoti tikslingas, įdomias ir interaktyvias veiklas.

www.peliukai.lt – tai atvira duomenų bazė. Visi Lietuvos mokytojai kviečiami pasidalyti Multiple Mouse Mischief technologijos naudojimo patirtimi ir savo sukurtais pamoko-

mis (pamokas siųskite el. paštu valdone.nav@gmail.com arba sauvisauda@gmail.com).

MS Mouse Mischief – nemokama programa (galima atsisiųsti <http://www.microsoft.com/multipoint/mouse-mischief/en-us/download.aspx>), integruojama į MS Power Point 2010/2007 programą. Ji suteikia galimybes mokytojams kurti interaktyvias pateiktis, užduotis, testus, įtraukiančius visus klases mokinius. Vidutiniškai 5–25 mokiniai, kiekvienas turėdamas savo pelę, gali atsakinėti į klausimus su keliais atsakymų variantais ar piešti bendrai naudojamame ekrane. (Daugiau skaitykite programos atsisiuntimo, diegimo ir naudojimo instrukcijoje (<http://peliukai.lt/diegimas>)).

Beveik pusė tūkstančio interaktyvių pamokėlių – didelė pagalba mokytojui, siekiančiam pagyventi savo pamokas, suteikti joms žaismingumo. Juk sužadinę mokinių motyvą, įtraukę juos į aktyvią, smagią ir įdomią veiklą pasieksime daug geresnių mokymosi rezultatų.

Kviečiame apsilankyti svetainėje Peliukai.lt ir tapti ne tik jos naudotojais, bet ir aktyviais skaitmeninių pamokų kūrėjais.

Užs. 474

DIALOGAS

Vyriausioji redaktorė
Elena Tervidyte
Tel. 234 4328,
mobil. 8 ~ 699 38 150,
telenat@takas.lt

www.dialogas.com

PASITEIRAUTI – tel. 234 1571

Redaktorė **Lizeta Lozuraitytė**: redaktore@dialogas.com; tel. 234 0482
Apžvalgininkas **Vytautas Strazdas**: apzvalgininkas@dialogas.com; tel. 234 6943
Korektorė **Lina Paragytė**: korektura@dialogas.com
Maketuotojas: maketas@dialogas.com
Vyr. buhalterė **Rasa Krilavičiūtė**: buhalterija@dialogas.com
Administratorė: info@dialogas.com; tel./faksas 234 1571
Prenumerata: prenumerata@dialogas.com

Savaitraščio indeksas 0017.
Redakcija: Antakalnio g. 31, LT-10312 Vilnius. Faksas 234 1571
Įmonės kodas 221262680. Atsiskaitymoji sąskaita LT72 70440 60001118958
AB SEB bankas. Banko kodas 70440.

Straipsnių autorių mintys gali nesutapti su redakcijos nuomone. Už reklamos, skelbimų ir mokamų straipsnių turinį redakcija neatsako. Rankraščiai neregistruojami ir negražinami. Kopijuoti ar platinti savaitraščioje publikuojamą medžiagą be redakcijos sutikimo draudžiama.
Leidžia UAB „Polilogas“.

REMIA

Media Support Foundation

Išleina ketvirtadieniais.
Laikraštis leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. SL 093. 4 sp. I. Tir. 1879 egz.
Spausdino UAB „Lietuvos rytas“ spaustuvė,
Gedimino pr. 12a, LT-01103 Vilnius.
ISSN 1392–1916

SVETUR

INDONEZIJA: į mokyklą tik po nekaltybės patikrinimo

Į vieną Sumatros saloje esančio miesto mokyklą norinčioms patekti aukštesnių klasių mokinėms bus reikalaujama atlikti nekaltybės patikrinimą. Mokyklos vadovas M.Rasydas teigia, jog nekaltybės patikrinimą norima įvesti nuo kitų metų. Pasak jo, taip nuspręsta, kadangi tarp studentų padaugėjo prostitucijos atvejų. Tokį pasiūlymą direktorius pateikė miesto savivaldybės tarybai ir paprašė nekaltybės patikrinimui skirti lėšų iš ateinančių metų miesto biudžeto. Direktorius iniciatyva pasipiktinusios moterys ir jų teisių gynėjai tvirtina, jog tai yra moterų diskriminacija, todėl reikėtų atlikti ir vaikų nekaltybės patikrinimą. Šalyje, kurioje daugumą gyventojų sudaro musulmonai, nekaltybės klausimas yra opus. Norima, kad moterys išsaugotų nekaltybę iki santuokos. Dažnai, ypač kaimuose, jei mergina pirmą vestuvių naktį nekraujuoja, sutuoktinis grąžina ją tėvams.

ŠVEDIJA: dėl žiaurių ritualų uždaryta prestižinė mokykla

Prestižinė Švedijos mokykla, kurioje mokėsi šalies karaliaus sūnus, uždaryta dėl brutalių mokiniams per vadinamąsias „krikštynas“ taikytų ritualų. Švediskasis Itonas buvo uždarytas po to, kai du nauji mokiniai „krikštynų“ ritualo metu buvo apdeginti lygintuvu, – praneša *news.sky.com*. Šalies mokyklų inspekcija nusprendė uždaryti Lundsbergo mokyklą, kurioje mokėsi Švedijos karaliaus Karolio XVI Gustavo jaunėlis sūnus princas Carlas Philipas. Tai vos antras kartas, kai mokyklų inspekcija nurodo nedelsiant uždaryti mokyklą. Apie tyčiojimąsi iš mokinių „krikštynų“ ritualo metu policijai buvo pranešta savaitgalį. Pranešta, kad karštu lygintuvu apdeginti berniukai buvo nesunkiai sužaloti. Pastaraisiais metais prestižinė uždara mokykla sulaukė mokyklų inspekcijos kritikos jau keletą kartų. Moksleiviai nuolat pranešdavo, kad „krikštynų“ ritualai virsdavo seksualiniu ir kitokio pobūdžio smurtu. Mokyklų inspekcija tvirtina: „Stulbina tai, kad kažkas panašaus gali vykti, turint omenyje mokyklų inspekcijai šios mokyklos pateiktas priemonės apie jos pastangas užkirsti kelią pažeidimams.“ Lundsbergo mokykla buvo įsteigta 1896 m. Joje mokosi du šimtai berniukų ir mergaičių. Mokykla uždaryta šešioms mėnesiams nuo rugpjūčio 29 d. Mokyklos valdyba pranešė atleidusi savo vyriausiąją vadovą iškart po pokalbių su savaitgalio incidente dalyvavusiais mokiniais bei personalu.

DIDŽIOJI BRITANIJA: gresia mokyklų krizė

Ekspertai perspėja, kad jau po kelerių metų britų pirmokėlių tėvai turės gerokai paplušėti, kad savo vaikui rastų vietą mokykloje. Vietos valdžios institucijų asociacija (LGA) perspėjo, jog taip įvyks todėl, kad dėl didelio gimstamumo ir imigracijos daugelis mokyklų bus perpildytos. 37-ioms vietos taryboms Anglijoje ir Velse atstovaujanti LGA jau dabar skambina pavojaus varpais dėl smunkančio švietimo lygio, nes kai kurios mokyklos dėl vietos stokos yra priverstos klases įrengti bibliotekose, muzikos klasėse, sporto salėse, taip pat mokinių skaičių klasėse didinti iki 30. Anot LGA, 2015 mokslo metų pradžioje kai kurios mokyklos gali būti perpildytos visu 100 proc. Tai reiškia, kad į vieną vietą pirmoje klasėje pretenduos du vaikai. O 2016 m. mokyklose reikės mažiausiai dar 20 proc. daugiau vietų. Vietos politikai nori, kad vyriausybė mažintų biurokratiją ir leistų jiems patiems spręsti šią problemą, nes labai dažnai valdžios sprendimai tik didina sumaištį ir nustato nereikalingų apribojimų. Statistika rodo, kad 2011–2012 metais Britanijoje gimė daugiau vaikų nei bet kuriais metais nuo pat 1972 m.

TAILANDAS: studentams akidangčiai, kad nenusirašinėtu

Tailande Kasetsato universitete imtasi drastiškų priemonių prieš nusirašinėjamą – studentams per egzaminą raštu liepta naudotis akidangčiais, kad negalėtų žvilgtelėti į greta sėdinčiųjų egzaminų lapus. Keistoką įtaisą – du A4 dydžio popieriaus lapus, sąvaržėlėmis pritvirtintus prie kaktos raiščio, per egzaminą turėjo užsidėti beveik 100 studentų. Tokį išradimą pasiūlė vieno įžymiausių Bankoko universitetų profesorius, susirūpinęs, kad nedidelėje auditorijoje, kurioje vyko egzaminas, nesunkiai galima nusirašinėti. Internetė išplatinta nuotrauka, kurioje matyti pilna auditorija studentų su „akidangčiais“, sukėlė pašaipų lietu Tailando žiniasklaidoje ir socialiniuose tinkluose. Tokia reakcija privertė universiteto vadovybę aiškinti, kodėl imtasi tokios neįprastos priemonės. „Tai tik dėl juoko, kad studentai atsipalaiduotų... Aš norėjau, kad jie nebūtų susikaustę“, – naujienų agentūrai sakė 40-metis profesorius N.Rungruangtikrajas. Pasak jo, tokia mintis jam šovusi diskutuojant su studentais apie tai, kaip galima būtų užkirsti kelią nusirašinėjimui. „Dėl bandymo aš su studentais susitariau, jiems ši idėja patiko. Jie sakė, kad akidangčiai galbūt sumažins egzamino stresą ir padės susikonscentruoti“, – aiškino profesorius.

NAUJIENOS

Be alkoholio – ne tik rugsėjo 1-ąją

Seimo narys A.Matulas siūlo uždrausti prekybą alkoholiu parduotuvėse ir pirmąją mokslo metų dieną, jei ji nesutampa su rugsėjo 1-ąja. Alkoholio kontrolės įstatymo pataisoms parlamentaras įregistravo pasiūlymą, kad tuo atveju, jei rugsėjo 1-oji sutampa su laisvadieniu, prekyba alkoholiu būtų draudžiama ir perkeltą pirmąją mokslo metų dieną. Parlamentaras tvirtina, kad būtina sutvarkyti Alkoholio kontrolės įstatymą taip, kad Lietuvoje alkoholiniais gėrimais nebūtų prekiaujama ne tik rugsėjo 1 dieną, bet ir pirmąją mokslo metų dieną. Šiemet rugsėjo 1-oji buvo sekmadienis ir didžioji dalis mokyklų mokslo metų pradžios šventę surengė pirmadienį, rugsėjo 2 d. Seimas 2006 m. priėmė pataisas, kuriomis rugsėjo 1 d. iš viso uždraudė prekybą alkoholiu, siekiant užkirsti kelią moksleivių svaiginimuisi pradedant mokslo metus. Vėliau draudimas sušvelnintas – alkoholio rugsėjo 1-ąją negalima įsigyti parduotuvėse, bet juo prekiaujama restoranuose, kavinėse, baruose.

TYRIMAI

Mokslininkai patvirtino: jei „biednas“, tai ir „durnas“

Jungtinė kelių universitetų mokslininkų komanda išsiaiškino, jog tie, kurie vis bando sudurti galą su galu, laikinai praranda bent iki 13 intelekto koeficiento (IQ) punktų. Tokias išvadas mokslininkai padarė ištyrę vienos Naujojo Džersio (JAV) parduotuvės lankytojus ir Indijos ūkininkus – buvo tikrinamas jų intelekto koeficientas ir jo pokyčiai. Naujajame Džersyje mokslininkai dirbo su 400 paprastų pirkėjų. Jų buvo prašoma įsijausti į du konkrečius scenarijus: viename buvo pateikta didelė, o kitame – nedidelė sąskaita už automobilio remontą. Tų, kurių šeimos pajamos siekė 20 tūkst. dolerių (52 tūkst. Lt), IQ buvo labai panašus į tų, kurių pajamos viršija 70 tūkst. dolerių (182 tūkst. Lt), – jeigu tik sąskaita už automobilio remontą buvo nedidelė. Tačiau kai turtingiau ir vargingiau gyvenantiejiems teko mąstyti, kaip padengti didelę sąskaitą, IQ atotrūkis pasiekė net 40 proc. Analogiškai rezultatai buvo gauti ir tariant Indijos žemdirbius, kurie atlyginimą už triušą gauna vos kartą per metus. Prieš nuimant derlių, jie gyvena labai skurdžiai, o pardavę derlių, gauna nemenkas pinigų sumas. Ištyrus ūkininkų IQ prieš nuimant derlių ir po to, kai jis jau parduotas, paaiškėjo, jog, gavus pinigų, IQ pagerėdavo vidutiniškai 25 proc. Mokslininkai mano, jog vadinamasis finansinis stresas savotiškai monopolizuoja visą mąstymą, sulėtina jo procesus, įvairios protinės užduotys pradeda atrodyti sunkesnės nei yra iš tikrųjų. Teigiama, jog tokio pobūdžio stresas primena būseną po bemiegės nakties. Pasak tyrimo autorių, jeigu galvoje nuolat sukasi mintys apie neapmokėtas sąskaitas, būsto paskolą ar nuomą, paskolą studijoms, smegenyse paprasčiausiai nebelieka vietos kitiems dalykams. Jeigu vėluojate susimokėti paskolos įmoką, gali būti, jog per tą laiką auga delspinigiai, tačiau prastėja ir jūsų intelekto koeficientas. Tyrimo autorių teigimu, gauti rezultatai prieštarauja įsisenėjusiai konservatyviai ekonominei, socialinei bei politinei teorijai esą individai, o ne aplinkybės, yra pirminė ir pagrindinė skurdo problema.

ŠIAME „DIALOGO“ NUMERYJE MINIMOS UGDYMO ĮSTAIGOS

„Ateities“ vidurinė, Vilnius	Mato Slančiausko progimnazija, Joniškis
„Sakalėlio“ pradinė, Alytus	Mykolo Biržiškos gimnazija, Vilnius
„Smalsučio“ pradinė, Marijampolė	Mokykla-darželis „Rūtelė“, Kaunas
„Žiburėlio“ mokykla-daugiafunkcis centras, Marijampolė	Mokykla-darželis „Varpelis“, Marijampolė
Adolfo Šapokos gimnazija, Utena	Molėtų gimnazija, Molėtai
Aukštakalnio pradinė, Utena	Panemunės pradinė, Kaunas
Automechanikos ir verslo, Vilnius	Pavasario pagrindinė, Mažeikiai
Dainų progimnazija, Šiauliai	Pradinė mokykla „Žiniukas“, Vilnius
Darželis-mokykla „Lokiukas“, Vilnius	Progimnazija „Magis“, Vilnius
Didždvario gimnazija, Šiauliai	Skautvilės gimnazija, Tauragės r.
Eržvilko gimnazija, Jurbarko r.	Sūduvos gimnazija, Marijampolė
Gilvyčių, Šiaulių r.	Svalios pagrindinė, Pasvalys
Jėzuitų gimnazija, Kaunas	Technologijų ir verslo mokymo centras, Biržai
Jėzuitų gimnazija, Vilnius	Trakų Vokės vidurinė, Vilnius
Jono ir Petro Vileišių pagrindinė, Kaunas	Užpalių gimnazija, Utenos r.
Juozo Tumo-Vaižganto gimnazija, Rokiškis	Vaikų lopšelis-darželis „Dobilas“, Jonava
Kamajų Antano Strazdo gimnazija, Rokiškio r.	Vaikų lopšelis-darželis „Rūta“, Marijampolė
Karalienės Mortos, Vilnius	Valdorfo, Kaunas
KTU gimnazija, Kaunas	Vilkpėdės darželis-mokykla, Vilnius
Licėjus, Vilnius	Vytauto Didžiojo universiteto „Rasos“ gimnazija, Kaunas
Lietuvos sveikatos mokslų universiteto vidurinė, Kaunas	Žalgirių gimnazija, Tauragė
Marijos Montessori mokykla-darželis, Klaipėda	Žeimelio žemės ūkio, Pakruojo r.
	Žemynos gimnazija, Vilnius
	Žirmūnų gimnazija, Vilnius

Dainų progimnazijos mokiniai pilgriminiame žygyje

■ Šiaulių Dainų progimnazijos ištvermingiausi mokiniai su tikybos mokytoja Laisva Jankauskiene dalyvavo vienuoliktajame Šiaulių vyskupo E. Bartulio organizuotame trijų dienų tarptautiniame pilgriminiame žygyje „Kryžių kalnas–Šiluva“. Visiems įsiminė eisena su giesmėmis, naujos pažintys, komandinė dvasia...

Gerbiami mokytojai, direktoriai, darželių auklėtojai, dėstytojai,
„Dialogas“ – Jūsų profesinis laikraštis.
Kviečiame prenumeruoti ir siūlome 3 variantus –
rinkitės Jums patogiausią!

I.

Popierinė laikraščio versija

Užsiprenumeruoti galima:

- Interneto svetainėje www.dialogas.com. Raskite prenumeratos nuorodą, ją paspauskite, užpildykite pateiktą formą ir šią atsiųskite į redakciją.
- Visuose „Lietuvos pašto“ ir „Lietuvos ryto“ skyriuose – tradiciškai.

Prenumeratos kaina:

- » 3 mėn. – 47,97 Lt,
- » 1 mėn. – 15,99 Lt.

II.

Elektroninė laikraščio versija

Prenumeruoti galite adresu**<http://www.dialogas.com/pdf-prenumerata/>****Prenumeratos kaina****FIZINIAMS asmenims:**

- » 3 mėn. – 29,74 Lt,
- » 1 mėn. – 10,00 Lt.

JURIDINIAMS asmenims

(tiems, kam reikalinga sąskaita faktūra):

- » 3 mėn. – 32,57 Lt,
- » 1 mėn. – 11,79 Lt.

III.Tinklapis – dialogas.com**www.dialogas.com – nuomonių ringas**

- ⊗ Švietimo aktualijos
- ⊗ Straipsnių fragmentai
- ⊗ Internetinė apklausa
- ⊗ Nuotraukos, nuorodos, komentarai, archyvai
- ⊗ Kita naudinga informacija

Jei kiltų klausimų, paskambinkite į redakciją tel. (8 ~ 5) 234 1571 arba parašykite info@dialogas.com – ir gausite visą Jus dominančią informaciją.

Jei nespėjote „Dialogo“ užsiprenumeruoti Lietuvos pašto skyriuose, galite tai padaryti mūsų internetinėje svetainėje www.dialogas.com bet kuriuo metu.

Ačiū, kad prenumeruojate „Dialogą“.